

બનામેં થજાં.

અલીબાબા ઓર ચાલીસ ગોઝ

ઉંફ

નસીબકા બોર.

નાટક ત્રીન બાબકા.

નાસ્તે વિક્ટોરિયા નાટક કમ્પનીકે

સુનશી વિનાયક પ્રસાદ તાલિખને તસ્નીફ કિયા,

ઐર ખાસો આમકે લિયે

મીં ખુરશેદલ મિહરવાનલ બાલીવાલા,

માલિક કમ્પની મજદૂરને છપવાકર શુહરા દિયા.

રુખાઈ,

બદ બખ્તસે બખ્તયાર હો જાતા હય,

નાઆરસે આરાકાર હો જાતા હય.

હોતી હય જબ હિસકિ મિહરબાની “તાલિખ,”

શુમ નામખિ નામદાર હો જાતા હય.

ફૂલ ફૂલ મહફૂજ હય.

મુંબઈ :

જામેં જમશેદ સ્ટીમ પ્રેસમેં છાપા હય.

૧૯૦૦.

ફીમત છે આને.

તખ્તયે નાટક.

અલીબાબા.....	પારસદા એક ગરીબ લકરેહારા.
હાસિમ.....	અલીબાબાકા લાલચી ઓર મનઝવી બુરા બાઈ.
શાનિમ.....	અલીબાબાકા બેટા, મુર્જીયનકા આચક.
દિલેર.....	ચોરોંકા સરદાર.
ઐયાર.....	દિલેરકા સાથી.
બખ્તાવર.....	પારસદા હાકિમ, અલીબાબાકા દોસ્ત.
મુરતદા.....	પારસદા મુકલિસ દરજી.
મોદી.....	એક દેહાની, દેન લેન કરનેવાલા. મારવારકા રહેનેવાલા મારવારી.
સત્તાર.....	હાસિમકા નેક દિલ નોકર.
બુરા બાઈ }	મૂરતવાલા.
લાલખાં.....	મુવારેવાલા.
નિવાજન.....	અલીબાબાકા નોકર.
રામશેર } રાજૂર }	ચોર.
બલીનૂસ.....	નીમ હકીમ.
જરીના.....	અલીબાબાકા બીબી.
હસીના.....	હાસિમકા બીબી.
મુર્જીયન.....	અલીબાબાકા પડાદાર લોકી. બમ્મદ શાનિમકા બીબી.

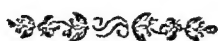
4-2756

ગાર, દોસ્ત, હાસિમગર, રાખ્સ, ભગ, લકરે, નોકર.
બદગીવાલે, મિદગાન, સિપાહી, વજાવરા.

મુકામ—પારસ.

બ ના મે યજ્ઞ દો.

અલીબાબા

બાબ પહોલા—દિબાવ પહોલા.

અલીબાબાકા મિસ્કીન ઘર.

[અલીબાબા હુકા પીતે, મુઝૈયન ફટા ફુરતા સીતી, શાનિમ કિતાબ પડતે, ઐર જરીના અર્ખા કાંતતી દિબાવ દેતી હય. જરીના પયસેકે લિયે મોદીકે પાસ જાનેકો અલીબાબાસે કહતી હય.]

અબયાત,

જરીના—ગયે કયું નહીં આજ મોદીકે પાસ?

અલીબાબા—ગયાથા, વહાંબી જર આઈ ન આસ.

કહા મયેંને હિસ્સે, કે “દો કુછ ઉધાર,”

કહા હિસ્સે, “હમકો નહીં એતબાર.”

કહા મયેંને, “કુછ ચીજ ગિરવી રખો,”

લગા કહને, “જામિન અગર કોઈ દો;

બહો શાયદ કહીં હો ન ચોરીકા માલ!”

જરીના—નિગોરે બહ મોદીકા અયસા ખિયાલ !

અલીબાબા—નસીબ આજ કલ ઇસ કંદર હય ખરાબ !

જરીના—કે હય ફજરે સખત દિલકો અજાબ !

અલીબાબા—કહાંતક રહ ફજરેકા સદમાં સદ્,

રહ બહતર હય દીવાના બનકે રહ્ !

મુખ્યમસાત.

જરીના—બર પેટ શામ તકભિ ન જિસ્કો ગિજા મિલે,
આરામ ઉસકિ જનકો કયુંકર જરા મિલે
જખસે કે હમ જવાલો તખાહીસે આ મિલે,
હમસે ન કોઈ દોસ્ત ન કોઈ સગા મિલે,
અફસોસ ! ઉસપે, બજત જિસે નારસા મિલે.

અલીબાબા—જર પાસ હો તો દોસ્ત મિલે, આશના મિલે,
ઝુક ઝુકકે અહલે જરસે તવંગર, ગદા મિલે.
જો આહિયે બશરકો વહી મર્તબા મિલે,
હર દર્દકી જહાંનમેં જરસે દવા મિલે,
ધનસાં તો કયા હય, સાહિબે જરકો ખુદા મિલે.

અપયાત.

ગાનિમ—આજ અહલે જર તો કલ મુફલિસ બનાતા હય ખુદા,
આદમીકો મુફલસીસે આજમાતા હય ખુદા.
સખસે હફલાસકી સખતીકો સહના આહિયે,
જિસ તરફ રખ્ખે ખુદા બન્દેકો રહના આહિયે.

મુખ્યમસા.

લીબાબા—ઐયૂબકાભિ સખ છુરાતી હય મુફલસી,
દીવાના સાગિરોંકો બનાતી હય મુફલસી,
ખૂને જિગર બશરકો ખિલાતી હય મુફલસી,
આંસૂ બજાય આળે પિલાતી હય મુફલસી,
જાતે હય સખો હોશ જખ આતી હય મુફલસી.

મુજૈયન—સમ હય, કે આદમીકો ફરાશત હય માલસે,
પર કીજિયે ન રંજ ખરાબીયે હાલસે.
કુછ ફાયદા નહીં હય શિકાયતસે જખસે.
મિલતા હય આળો દાના બશરકો તો સખસે.

ગાનિમ—[ખુદસે]

બયત.

અયસી દાનાકો ભલા પ્યાર કોઈ કયું ન કરે?
અયસી મહબૂબાકો દિલદાર કોઈ કયું ન કરે?

જૂરીના—અરે અયસા શેજીબ ન કરો, કુછ ખુદાસે કરો ! એક દિન મર જાવગે, પાપકા માલ કયા છાતી પર ધર જાવગે ?

મોદી—અરે મર તો જાવુંગા, પર અપના માલ કેશા છોડે જાવુંગા ? શબ કોઈ તમરે ઐશા રૂપ્યા મારકે બેઠે તો ફિર કોંમ કેશા ચલે ? લેનેમે લાલા લટપટ, ઐર દેનેમે ખાલી ખટપટ ? ચલો રૂપ્યા નિકાલો ઝટપટ, નહીં તો મજા અજોગે ચટપટ.

જૂરીના—મેરા શૌહર આજકલ ખીમાર હય, દીવાનગીકા ઉસે આજર હય.

મોદી—શૌહર બેમાર હય, પર રૂપ્યા તો નહીં બેમાર હય ?

[અલીબાબા દરવાજેસે ઝાંકતા હય.]

જૂરીના—અબ જાવગે યા સર ખાવગે ? પાગલસે ઉલઝકે કયા પાવગે ?

મોદી—અઘણ ! અબતો મેં જાતા હું, કલ ટોંચ લાતા હું, દેખો પાગલકો કેશા શીધા ખનાતા હું ! [ચલતા હય, મગર કુછ યાદ કરકે ફિર આતા હય, ઐર અલીકો ઝાંકતા દેખકર પુકારતા હય.] મિયાં શાખ શલામ ! [મોદીકે દેખ લેનેસે અલીબાબા ઢંગ કરકે દીવાનોંકી તરફ ખકતા હય.]

અલીબાબા—આસમાન પર ચલેંગે, પયસે લિયે બશાયર ન ટલેંગે ! કહાં ગયે મેરે અરખી ઘોરે ! દરબાન ! સમ્મસકો લગા તીન કોરે ! ચહે મેરે શાદીકે જોરે ! [સામને જૂમીનકી તરફ દેખકર] બાગ-બાનને બાગમે પાની નહીં ડાલા ! પાનીકા મુઠું કરદો-કાલા ! જાવ ! મારો ! ઉટો ! [મોદીકી તરફ જાતા હય, મોદી ધખરાતા હય] ભૂખ લગી હય બાદલ ખિલાવ ! પ્યાસ લગી હય આંદ પિલાવ ! [આસમાનકી તરફ દેખતા હય.]

મોદી—ચહે કયા ખકતા હય ! શય ચહે પાગલ હો ગયા હય ! હાય ! હાય ! મેરા દોશો શતાવન, શાત આના, શાડે શાત પાઈ રૂપ્યા ! અરે જોપજી ! [છાતી પીટતા હય.]

અલીબાબા—મયેં અમીર હું ! સુલતાન હું :—

મોદી—[ખુદસે] ફૂટી લંગોટી ! રત્નેખાં !

અલીબાબા—મેરે મહલમે ચોર ઘુસા હય ! જાસૂસ હય ! મારો ! પકરો ! [મોદીપર લપકતા હય, મોદી કાંપતા હય.]

માદી—અરે મયં નહીં ! મયં નહીં ! મયં તો આપકા માદી હુંરે ખાખા ! [જરીનાસે] ખીખીજી ! મુઝે બચાવ, ઇશકો ભૂતને ડાખા !
[ઘખરાતા હય.]

જરીના—મયંને તો પહલેહી કહા, મગર આપને મેરા કહા નહીં માના !

અલીખાખા—બ્યાજખોર મેરા મહલ ખા ગયા. વ્હો આવે તો ઉસકા ખૂન પીયું ! ઉસકો દાખું ! ઉસકો આખું ! કારું ! માફ ! કહાં હય ? કિધર હય ?
[માદીપર લપકતા હય.]

માદી—અરે બોપરે ! મયં નહીં ! મયં બન્યાભી નહીં, મયં કુછ મોંગતાભી નહીં. મયં તો ખાલી મિલનેકો આયાથા, મેં જતા હું.
[ઘખરાકર માદી જતા હય, શાનિમ વ મુજૈયન આવી હય, અલીખાખા હિંકમતસે માદીકો ટાલકર ખુશ હોતા હય.]

બચત.

અલીખાખા—ગયા દેખો કયસી રહે અછ્છી હય હિંકમત !

જરીના—ટલી મકસે આજ અપની મુસીબત.

મુજૈયન—અય આકા ! આપકી મુસીબતસે મેરા કલેજ ફટતા હય, અકસર આપકા દિન ફાફેમેં ફટતા હય. અબ જિયાદા દુખ ન ઉઠાવો, મુઝે બેચ ડાલો, અપના દેના ચુકાવો, જો બાફી બચે ઉસે કુછ રોજગાર કરકે કમાવ આવો ! [અલી જોરમેં પર જતા હય.]

શાનિમ—[ખુદસે] હા ! જિસ યૂસુદે સાનીકા મયં જનો દિલસે ખરીદાર, વ્હો મેરે વાસ્તે બિકનેકો તૈયાર !

અલીખાખા—મુજૈયન ! મયંને તુઝે બચપનેસે પાલા હય, તૂને મેરા ઘર અપનોંકી તરહ સંભાલા હય. મયં ભૂકા મર જવુંગા, પર તુઝે બેચકર ફાયદા ન ઉઠાવુંગા.

મુસદ્દસ.

મુજૈયન—આપ માલિક હયેં મેરે, લોંડી મયં બેદામકી હું, કામ આ જવું જો માલિકકે તો મયં કામકી હું. રહે ન જનો કે કનીજ આપકિ મયં નામકિ હું, રહે ન સમજો કે મયં સાથી ફકત આરામકિ હું. મયં હું સદકા સરે આકાસે ઉતરનેવાલી, જાનકો અપની કિદા આપપે કરનેવાલી.

શાનિમ—મુજૈયન! તુઝસી અનમોલકી દુનિયામેં ફીમત કહાં!
બે તેરે હમેં રાહત કહાં!

અલીબાબા—જો તુઝે બેચતા હું તો બેદાદ કરતા હું, મગર
નબેરા, મયેં આજસે તુઝે આજાદ કરતા હું.

મુજૈયન—આજાદ કરકે તુઝે દુખમેં ન ફૂંસાવો !

અલીબાબા—મેરે સાથ તુમ કયું દુખ ઉઠાવો ?

મુજૈયન—મયેંને તુમારે ઘર પરવરિશ પાઈ, જળ તખાલી આઈ,
તો છાર જલુ? બેવશ કહલાવુ? .

સુસદસર,

લગ્નનત ખુદાકી હન પર જો જરકો દેખતે હયેં,

હમ તો વફાકે અસલી જવહરકો દેખતે હયેં,

સરખી જો કાટ લો તો કળ સરકો દેખતે હયેં !

અલીબાબા—શાગાશ મુજૈયન! શાગાશ! ખ્યારી જરીના! બેરા
શાનિમ! આજ મયેં ભાઈ ફાસિમકે પાસ જતા હું, દેખું, કુછ
દે તો માંગ લાતા હું.

જરીના—નહીં. કિસીકે આગે હાથ ફેંચલાના જેઆ નહીં,
ધક્કાસકા બાર અછજા, પર અહસાનકા બાર અછજા નહીં.

શાનિમ—અગર ન દિયા તો શરમાતા હોગા, અગર દે દિયા
તો સર ઝુકાના હોગા.

મુજૈયન—જનાબ! ભાઈ, સગાઈ, ઝૈર આશનાઈ, ચાર પય-
સોંકી હોતી આઈ હય. નાદાર ભાઈકો તો આજ લોગ ભાઈ કહતે
શરમાતે હયેં, કોઈ પૂછે તો ભાઈકે બદલે નોકર બતાતે હયેં.

અલીબાબા—છટ! ફાસિમ અયસા નહીં હય, બ્હો મેરી મદદ
ન કરે વયસા નહીં હય.

જરીના—અછજા જાવ, ખાતિરે જમગ્મ કર આવ.

[સિવાય અલીકે સળ અંદર જાતે હયેં, અલી
પયસેકી કરાંમતકા ખિયાલ કરતા હય.]

“Money”—Air.

અલીબાબા—એ દુનિયા જરમેં ઘર ઘર, હય કિસકી સળકો આહ ?

હર આલા અદના મુઝલિસ હો યા શાહ !

એ કયસા ગોરખ ધંદા, હય હાલે ફંદા આહ !

જિસ ફેંદેસે, નહિં ખાલી કોઈ રાહ.

સુન્તા કોઈ ફિટકાર, ખાતા હય કોઈ માર,
 હય ઇન દોનોંકે લેકિન કયા દિલખવાદ ?
 તોરે હય કોઈ તાન, છોરે હય કોઈ જન,
 મરતે હયેં કિસ પર માહીસે તા માહ ?
 ચારો પયસા ! હય વહો પયસા ! હય પયસેહીસે સારી
 ઇજ્જત જાહ !

પયસા જયસા, હય કયા અપસા, હય પયસા, પયસા, પયસાહી
 વલાહ !—ચહે.

ક્યું દેતે સૂલી ફાંસી, કહલાતે હયેં જલાદ ?
 ક્યું લે જાતે હયેં જોજ સર પર લાદ ?
 ક્યું બનકે કોઈ હાકિમ, ખુદ સુન્તા હય ફરિયાદ ?
 ક્યું મતલબમેં હય આલમ સબ હસ્તાદ ?
 ક્યું હોતે હયેં બટમાર ? ક્યું લેતે હયેં ઝટ માર ?
 ક્યું જ દેનેમેં લશકર હોતી શાદ ?
 ક્યું બનતે ગોતાખોર ? કહલાતે હયેં ક્યું ચોર ?
 વહો કયા હય જિસ્કી દુનિયાકો હય યાદ ?—ચારો.
 [જાતા હય.]

બાબ પહલા—દિખાવ દૂસરા.

ફાસિમકા અકાન.

[ફાસિમ અમીરાના પોશાકમેં હાથમેં હુકા લિયે
 આતા હય, ચોર દોલતકી તમ્મરીકમેં ગાતા હય.]

From Foo Choo Foo—Air.

ફાસિમ—ચારચાર બેશુમાર ગર હો ચાર પયસા !
 ચોતખાર, ઇકતિખાર, ઇકતિદાર પયસા !
 ચોરબી હો સાહુકાર, હો જો ચાર પયસા !
 દહરમેં વહો ખવાર હય, જો કરદે ખવાર પયસા !

પયસેકા હય ચારી, સારી તાખ્ખેદારી,
 સિક્કા સારે આલમમેં ઇસ પયસેકા હય જારી,
 લરકે બાલે કુખેવાલે, ખીખી, બાંદી, વારી,
 દીબ્બિયે જો જૂનિયાંબી માર માર પયસા!—યાર.
 પયસા હો તો વદલાહ બિલ્લા તુમ હો જાતે આલી!
 પયસા હો તો ઈંદ હય દિન, રાત હય દિવાલી!
 [હસીના આકર સુન્તી હય.]

મારકોલી પ્યાર કહતે, સહતે ચાર ગાલી!
 ઝોરતબી જો કરતે હર્યે, તો કોઇ પયસેવાલી!
 જખતક હય ખશહાલી, તખતક બોલાઆલી!
 દૂધકી રહે ચાલી, કિંખ્લા આપકી વહો પ્યાલી!
 ખાલુ હય ન ખાલા કોઈ, કીસા હો જખ ખાલી!
 જિસેકો દેખો “તાલિખ,” વહો કરતા હય પ્યાર પયસા!—યાર.
 [હસીના જાહિર હોતી હય.]

હસીના—અરે મિયાં! તુમ દિન રાત પયસેહી પયસે કિયે જાવગે,
 મા કુછ ખા ખિલા કે સવાળબી કમાવગે?

કાસિમ—તો ક્યા મયેં નહીં ખાતા? તુએ નહીં ખિલાતા?

ખયત,

પાસ પયસે હોં તો રખનેકા હુનરબી આહિયે,
 પયસેવાલોકો હમેશા કર કસરબી આહિયે.

હસીના—જખ કિસમત પલટ જાતી હય, તો કર કસર કુછ કામ .
 નહીં આતી હય. આદમીકો આજકી કિંક રવા હય, કલકા ખુદા હય.
 ક્યા “નજરકા” ફૌલ નહીં સુના હય?

મુસદ્દેસાત,

જર જોર જોર કર જો પાસ અપને તૂ રખેગા,
 યા છીન લેગા હાકિમ યા ચોર લે મરેગા.
 તેરા વહી હય જો કુછ તૂ ખર્ચ કર ચુકેગા,
 જખ વક્ત આ પુકારા તો કુછ ન ખન પરેગા.
 દિલકી ખુશીકી ખાતિર અખ ડાલ માલ ધનકો,
 ગર મદદ હય તો હરગિજ કોરી ન રખ કદનકો.

ક્રાસિમ—ચપ્પ જાવું સારે ધનકો તો લાવું ધન કહાંસે ?
 હુટ જાય સખ જરે ગુલતો હો ચમન કહાંસે ?
 ખા જાયેં મુક્ત ખોરે તો ખાવું અન કહાંસે ?
 મર જાવું તો પહનકર જાવું કફન કહાંસે ?
 અયસી નજર કરવી લગતી હય મેરે મનકો,
 મયેં જે નજર સમજૂગા અપનેહી સુખનકો.

હુસીના—જિસને રહે જર દિયા હય, ફિર વાહી ધનભિ દેગા,
 માલો, મકાં, હવેલી, ખાગો, ચમનભિ દેગા ;
 જીતે રહેંગે જખ તક ખાનેકો અનભિ દેગા,
 મર જાયેંગે તો વાહી હુમકો કફનભિ દેગા.
 “દિલકી પુશીકી ખાતિર ચપ્પ ડાલ માલ ધનકો,
 ગર મદં હય તો હરગિજ કૌરી ન રખ કફનકો.”

ક્રાસિમ—કૌરીહિ દહરમેં હય આરામકી કસોટી,
 કૌરીકો જો ન જોરે ઉસકી સમજ હય ખોટી.
 પાયેં જો ખાનેવાલે, ખા જાયેં ખોટી ખોટી,
 લેકિત ન હો જો પલે, તો દેં ન સૂખિ રોટી.
 “અયસી નજર કરવી લગતી હય મેરે મનકો,
 મયેં જેનજર સમજૂગા અપનેહી સુખનકો.”

હુસીના—હાંકા યહી મજા હય, ખાના વ યા ખિલાના,
 ભૂકેકો દાલ, રોટી, નંગેકો કુછ ઓઢાના.
 સખ ધસ ધરી ઉરા લે, જો તુઝકો હો ઉરાના,
 શાફિલ ફિર ધસ ગલીમેં તુઝકો નહીં હય આના.
 “દિલકી પુશીકી ખાતિર ચપ્પ ડાલ માલ ધનકો,
 ગર મદં હય તો હરગિજ કૌરી ન રખ કફનકો.”

ક્રાસિમ—અરે ફિર તુઝે કયા કમી હય ? તેરે ઘરમેં તો જેવર
 કપરેકી તહ જમી હય.

હુસીના—અજી મેરા જી તો ખરસોંસે તરસ રહા હય, જીમેં
 નઈ નઈ ચીજોંકા શૌફ ખસ રહા હય. [જલ્દી જલ્દી] કથમીરકે દુશાલે,
 હીરકે મોહનમાલે, સોનેકે કરે, જુમુરેદકે છરે, કારચોખી શાલ, બનારસી
 રમાલ, ઢાંકેકી મેલમલ, વિલાયતી મખમલ, ખરમાકી લુંગી ઓર—

ક્રાસિમ—[જલ્દીસે ખાત કાઢકે] ઐર બંદર નચાનેથી પુગી !
અય્યે ? [હંસતા] દુનિયા અગર અપની સારી નેઅમતે આગે ધરેગી,
તોભી ઐરતોંકી નીયત કભી ન ભરેગી.

હુસીના—અયસા ક્યા જવાહિરસેલાદ દિયાજો તઅમને સુનાને લગે ?

[બાં ચડાકે મુંહ ફેર લેતી હય.]

ક્રાસિમ—અરી દીવાની ! ખફા કયું હોતી હય ? મય્યેતો હંસતા
હું, તૂ રોતી હય ? જ જરા ચેક ગિલાસ પાની લા.

હુસીના—પાનીકા બરા ગિલાસ બંદી ન ઉઠાયગી, શાયદ
મેરી કલાઈ લચક જાયગી ! નૌકરસે કહો. [ધમંડસે] વ્હો પાંચકા ઝાંજર
લાનેકો કહાયા વ્હો કહાં હય ?

ક્રાસિમ—[બહાનેસે] વ્હો તો બહુત બારી હય ! કોઇ પાંચ
તોલે તો ઉસકો મીનાકારી હય !

હુસીના—અરે પાંચ તો ક્યા, દસ હેં તો ક્યા દુશવારી હય ?

ક્રાસિમ—ચાવ રતલ પાનીકા ગિલાસ ન ઉઠા, દસ રતલ
ઝાંજર કયું કર ઉઠેગા ?

હુસીના—ઝાંજરકા ક્યા કહના હય ? વ્હો તો સિંગારકા ગહના
હય.

ક્રાસિમ—અછજા, દેખા જાયગા, કહીં બારી સદા લગા તો
આ જાયગા ! [ચુકારતા હય] સત્તાર ?

સત્તાર—[અંદરસે] આયા હુઝૂર. [સત્તાર તંબાકુ ખાતા મુંહ
ચલાતા ખાતા હય.]

ક્રાસિમ—[ખફા હોકર] ક્યૂંરે ? મુંહ ક્યા ચલાતા હય ? ક્યા
કુછ ચુરાકે ખાતા હય ?

સત્તાર—જી હાં. બર પેટ ખાના નહીં ખાતા હું, ઈસ લિયે
ખાનેકા શમ ખાતા હું.

હુસીના—ખાતા નહીં તો કયસે જીતા હય ? કહોં યા ? ક્યા
કરતા યા ?

સત્તાર—ચેક ફફીરકા રોટીકા. દુકરા દેતા યા.

ક્રાસિમ—ઐર નમક દરામ ક્યા તેરે આપકા માલ યા ?

સત્તાર—જનાબ ! મય્યેને અપને ખાનેમંસે દિયા, આપકા ક્યા
ચુકસાન દિયા ?

ક્રાસિમ—અપના ખાતા ફફીરોંકો ખિલાયગા, તો તૂ પડે
ક્યા ખાયગા?

સત્તાર—સરકાર! લાગિમ હય બંદો, આથે પેઠ ખાતા,
મગર પુલાકી રાદ બૂકોંકો જુર ખિલાતા.

ક્રાસિમ—ખબરદાર! તેગી દેખાદેખી મેગી ધરવાલી બિગર
જાયગી! યાયદ મેગીબી દેને દિલાનેકી આદત પર જાયગી.

સત્તાર—શગીબ પરવર! જો ન દેગા, ન દિલાયગા, બહો સાથ
ક્યા લે જાયગા?

ક્રાસિમ—ચુપ રહ! શોર ન મચા! સિમને દેખકર વ મુંદ
ખતા કરે] એ કોન ફજરન આ રહે હય?

સત્તાર—[દેખકર] આપકે બાઈ સાહેબ તશગીદ લા રહે હય.

હસીના—[ચિહકર] કયસા લાઈ? કયસી બોબાઈ? બરસોંકે
બમ્મદ આજ બાઈકી યાદ આઈ!

ક્રાસિમ—[પુદ્સે] અરે! એ બલા કહાંસે આઈ? [સત્તારસે]
સત્તાર! જ કહદે કે ધરને નહીં હય સરકાર. [મુંદ ફેર લેતા હય.]

સત્તાર—સરકાર! કહેલોને તો દેખ લિયા, અબ કૂટ બોલતે
શર્મ આતી હય. ખબર! આને લીજિયે, દો ચાર ખાતેં કર લીજિયે.
[જતે જતે પુદ્સે] બાઈકો દેખતેહી તપ આઈ! વાહરે દુનિયા! વાહરે
સગાઈ! [સત્તાર જતા હય, અલીબાબા પરેશાન ફાલ આતા હય.]

અલીબાબા—આદાબ અર્જ હય બાઈ જન! [ક્રાસિમ
અલીબાબાસે બે રૂપ હોકર જવાબ દેતા હય.]

ક્રાસિમ—આદાબ.

અલીબાબા—[હસીનાસે] બંદગી લાલી.

હસીના—[નાક ચઢાકે પુદ્સે] ટલ રહાંસે, જાલી! [દેખકર]
આપથે. [હસીના જતી હય.]

અલીબાબા—હૂં બાઈ જન! ખબરતો હય?

ક્રાસિમ—[બે રૂપ હોકર] જ નહીં, કુછ બે ચપતી હય.

[અલીબાબા દોનોંકો બે રૂપ દેખકર અફસોસ કરતા હય.]

અલીબાબા—[પુદ્સે] અપના હોકર અયસા બેગાના! યા
પુલા! કિસી બલે માનસ પર અયસા વફત ન લાના! [ક્રાસિમકો]
લાઈ! ફકમ હો તો કુછ અર્જ કરે.

કાસિમ—[ટાલનેકો] મુઝે ધસ વફત બાહર જાના હય.

[કાસિમ ચલતા હય, અલીબાબા રોકતા હય.]

અલીબાબા—ભાઈ ! જરા લિલાહ કહર બાધયે.

કાસિમ—[બેજાર હોકર] તોબાહ ! ક્યા હય, ફરમાઈયે.

અલીબાબા—[આજજીસે] આજ મેરે હાલ પર કુછ તરસ ખાધયે !

કાસિમ—અજ સાફ સાફ કહિયે, પહેલિયાં ન ખુઝાધયે.

અલીબાબા—કુછ રૂપયકી જુરૂરત હય, લિલાહ દીજિયે !

કાસિમ—ક્યા કોઈ દૂસરા નહીં ? મારવારીસે લીજિયે.

અલીબાબા—કોઈ દેતા નહીં ! ફાફોંસે છુરાધયે, રહમ ખાધયે.

કાસિમ—મજદૂરી કરકે કુછ કમા ખાધયે.

અલીબાબા—પયસેવાલેકા ભાઈ કિસીકે પાસ હાથ પસારે ?

કાસિમ—તો ક્યા બાધકી કમાઈ પર ભાઈ હાથ મારે ?

અલીબાબા—ભાધકો ભાધકી હાજત રવાઈ ફૂજ્ હય !

કાસિમ—ક્યા ભાઈ ભોળાઈકા મેરે પર કુછ ફૂજ્ હય ?

અલીબાબા—ખુદાને દિયા હય અપને યગાનેકે વાસ્તે !

કાસિમ—ખુદાને દિયા હય ક્યા લુટાનેકે વાસ્તે ?

અલીબાબા—નહીં. મુહતાબેકો દેકર હાજત ટાલનેકે વાસ્તે.

સૌરઠ—જુલા.

કાસિમ—ખાતેં યહે લાયાની છોરો, મનમાની ઘર જાની છોરો,

ઘર જાવો તૂલાની છોરો, નાહુકંકી નાદાની છોરો ;

ચલદો નાફરમાની છોરો, તકરારે દીવાની છોરો,

અલીબાબા—આદાતે હયવાની છોરો, હરકાતે શયતાની છોરો—ખાતેં.

ક્યૂં હુકમેં યજદાની છોરો ? ક્યૂં રાહે રહમાની છોરો ?

કાસિમ—ટલ જાવો હયરાની છોરો, બકબક સરગરદાની છોરો—ખાતેં.

ચાહે દમ સયલાજી છોરો, ચાહે દાંના પાની છોરો,

અલીબાબા—અબલી આનાકાની છોરો, રાની અપની બાની છોરો,

અપનોંસે બેગાની છોરો, ક્યૂં વસ્કે ધન્સાની છોરો ?

ક્યૂં હુકમેં હુકકાની છોરો.

કાસિમ—ખાતેં યહે લાયાની છોરો.

[અલીબાબા કાસિમપર ફિટકાર કરતાં હય.]

મ્મલીબાબા—ફિટકાર રિસ્તે નાતેપે ! ફિટકાર ભાઈ પર !
ફિટકાર જગતી ચાલપે ! લગ્નનત સગાઈ પર !

સિંધુરા.

કાસિમ—હર હર હર હર, વાહ નિરાલે, તૌર નિકાલે,
મલ જા, ટલ જા, જલ જા, ખલ જા—હર.
લે ખાલે મતવાલે, જા બીક માંગ ખા લે,
અખલી ન મુંહ સંભાલે, તો ક્યજીભી ઉઠાલે,
જા અંસે રાસ્તા લે, કુછ ઔર હમ બના લે—હર.

મ્મલીબાબા—અય જે દર્દ મગરૂર ! શરાને દોલતકે તથેમેં ચૂર !
આજ તુ માલ મરત બનકર હવાય તકબ્બુરસે ફૂલા હય, રાહે વફા
ઐર મુરબ્બતકે ભૂલા હય, મગર યાદ રખના, કે થેક દિન યહી
પ્રુદ ગંરજી તુએ પામાલ કરેગી, યહી જે વફાઈ, ખુરાઈ, ખુરા હાલ
કરેગી ! હરામ હય વહે દોલત જે અપને યગાનોંકે ન કામ આયે,
હરામ હય વહે માલ જે જે રહી ઐર જે વફાઈ સિખલાયે [હાથ
આસમાનકી તરફ કરકે] પ્રુદાવંદા ! મુએ દાને દાનેકો તરસાના, દર દર
ભટકાના, મગર આજસે નાસજાઈ બાર્દકા દરવાજા કબી ન દિખાના !

કાસિમ—[ચિડકર] મુંહ સંભાલ ! અગર એક હરફખી જગ્યાન
પર લાયગા, તો ખરાખી ઉઠાયગા !

મ્મલીબાબા—ઓ કમ કહમ ! તૂ કયા મુઝ પર ખરાખી લાયગા ?
અગર બચાનેવાલા પ્રુદા હય, તો મારનેવાલા પ્રુદ મારા જાયગા ! તેરી
કયા મજલ કે તૂ એક ઉંગલીભી ઉઠા સકે, યા જે ઉસકી મરજીકે
હાથભી હિલા સકે !

કાસિમ—હું ? અછજા દેખ મયેં કયા દિખાતા હું ! અભી ઠીક
બનાતા હું ! [પ્રકારતા હય] સત્તાર ?

સત્તાર—[અંદરસે] આયા હુન્નૂર. [આતા હય] હુકમ સરકાર !

કાસિમ—એ સૌદાઈ હુવા હય, ઇસકો અંસે નિકાલ ! ઇસ
ખલાકો સામનેસે ટાલ !

સત્તાર—દીવાના હય યા સૌદાઈ હય, મગર આપકા બાઈ હય.
મયેં કયસે નિકાલું ? કિસ તરફ ટાલું ?

કાસિમ—મેરા હુકમ ન ખજ લાયગા ?

સત્તાર—જેહુદા હુકમ બંદા કબી ન ખજાયગા.

કાસિમ—મેરી ના ફરમાનીસે તેરા ખુરા હોગા!

સત્તાર—ભાઈકા કયા ભલા હુવા, જો નોકરકા અછછા હોગા!

અલીબાબા—[સત્તારસે] ભાઈ! મયેં ચલા. મેરે લિયે તુ
અપની ખરાબી ન કર.

સત્તાર—[અલીબાબાસે] મયેં હયવાન નહીં, ઇન્સાન હું, બંદા પરવર!

કાસિમ—ચલ દૂર હો, તુએ રજા હય. [સત્તારકા બંદગી કરના.]

સત્તાર—બંદગી! મેરાભી ખુદા હય. [અલીબાબાસે] જનાબ!
ન ધબરાઈયે! લીજિયે, મેરી કમાઈ અપને કામમેં લાઈયે.

[જેળમેં હાથ ડાલકે એક થયલી નિકાલકે દેતા
હય, અલીબાબા સર ઝુકા લેતા હય, ઐર
હિકારતકી નજરસે કાસિમકો દેખતા હય,
કાસિમ અજબમેં હોતા હય.]

અલીબાબા—આફરીન! સચ કહા હય, કે પરાયે કામ આતે
હયેં, મગર અપને પરાયે હો જાતે હયેં. [થયલી વાપસ દે કર સત્તારસે]
સત્તાર! મિહરબાની. મયેં ફાફા કરેંગા, બાલ બચ્ચોકે સાથ ભૂકા મ-
રેંગા; મગર તુજ જ્યસે શરીબ નોકરકી કમાઈ ખા કર અપના પેટ
કભી ન ભરેંગા! [કાસિમસે] ભાઈ! દેખા! ચહે અદના નોકર કામ
આયા, તૂ મેરા મા જાયા, મગર તૂને જરાભી ન તરસ આયા!
[હસીના છિપકર આતી હય.]

કાસિમ—[ચિડકે મુંઢ બનાકે] હાંહાં! નહીં આયા! ચલો અપની
રાહ લો, દક્કા હો! [અલીબાબા ચિડકર કાસિમકો ઢિરકતા હય.]

પોર્ટુગીઝ તર્જ:

અલીબાબા—અરે દેખ લિયા તુએ રૂબરૂ, અપના હુવા ન તૂ—અરે.

અયસે વફા પે થૂ, ઇસ ઇસ્તેજ પે થૂ—અરે.

આયેંગે અબ કહૂ, જાને ન આબરૂ—અરે.

[સત્તાર હાથ પકડ કર અલીબાબાકો લે જાતા
હય, કાસિમ હયરાન હોતા હય, હસીના
જાહિર હોકર મનાતી હય.]

કાસિમ—હૈ! કાઠકી તલવાર ઐર નામ શમશીરજંગ!

હસીના—અજબ જાને દો, અયસે ટુકર ગદાસે ક્યૂં ખાતે બઝાતે
હો? નાહકે મુંઢ લગાકે આબરૂ ગંવાતે હો!

કાસિમ—પર દેખતો સહી ! મિજાન કયસા દિખાતા હય !
મેરા ચલતા તો અભી ઈસકો ચૌરંગ બનાતા, ઐર ના ફરમાન
સતારકોભી ઉસી ચૌરાહે પર ચાર ટુકડે કરાતા !

હસીના—લો જાનેભી દો ! ચલો, અંદર આવ, નાહકે જીકો
ન કુહરાવ. [હસીના કાસિમકો ખીંચકે લે જાતી હય.]

બાબ પહલા—દિખાવ તીસરા.

જંગલ—પહારકા શુક્ર.

[અલીબાબા લકરી કાઠકર બોઝક કર ધર
લે જાતે ખયહતા હય, ઐર જમાનેકી
નાહિન્જરીકી શિકાયત કરતા હય.]

ઈંતેજી તર્જ.

અલીબાબા—અરે જૂઠી દુનિયા હાલ તેરા કયા ! કયસી તેરી ચાલ!—અરે.
કોઈ રોતા, કોઈ હંસતા, કોઈ ખોતા માલ,
કોઈ અફસર, કોઈ નૌકર, કોઈ બેપર બાલ;
ઈમાનીકો હયરાની હો, જિન્દાનીસા હાલ,
કિસમત ફૂટી, જીતી ટૂટી, રોટીકાભી કાલ;
જો જામલ દગાસે માલ લિયા સો આઢે ફિરતા શાલ—અરે.
જિસકો કિસમત, ઉસકો દોલત, બે જહમત વહો શાદ,
જિસકો મિહનત, ઉસકો દિક્કત, શિદ્દતસે ખરબાદ;
જો હય બેકસ, વહો હય બેખસ, ઉસ પર દસ બેદાદ,
જિસકો હાસિલ, સરવત કામિલ, વહો કાતિલ જલાદ,
જો બેજર, બેપર, નહીં મયસ્સર ઉસકો આઠા દાલ—અરે.
[લકરી કુહારી લિયે ફૂટે કપરોંમેં શાનિમ
આતા હય.]

અખયાત.

અય પિસરુ થા કહાં અખ તલક ફૂંસા હુવા?

દરકા સખખ તેરે આજ કયા બલા હુવા?

શાનિમ—કયા ખતાવું અય પિદર, થા અજીખ શોરો શર,

કુર્જ ખવાહ દરપે આજ, કખસે થા અરુ હુવા!

અલીબાબા—ધરમે ખચકના મુઝે, હો ગયા હય અખ મહાલ,

કયા કહ્ તખાહ હાલ કિસ કદર મેરા -હુવા!

શાનિમ—ખાવાખન! દેખિયે જૂતા ઐર લિખાસ રહે,

એક તો ફેટા હુવા, દૂસરા સરુ હુવા.

અલીબાબા—ગમ ન ખા તુ કામ કર, યાદ ઉસકા નામ કર,

શાનિમ—મુઝકો ઐર એક ગમ હય મગર નયા હુવા!

હય મુજૈયન અપની જો, હાય! ઉસ બેચારીકો,

જોરા જો દિયાથા એક, વ્હોબી ચીથરુ હુવા!

અલીબાબા—કિંક ઉરકે જોરેકી, ક્યું તુઝે અખસ પરી?

શાનિમ—મેરા ઉસકા જોરા તો ખૂબ હય મિલા હુવા.

[દૂરસે ચોરોંકી કૂમકે ગાનેકી અવાજ આતી
હય, અલીબાબા વ શાનિમ ધખરાતે હય.]

Little Buttercup.—Air.

અલીબાબા—રહે કિસકા હય ધરકા!

શાનિમ—ન ખૂડા ન લરકા!

અલીબાબા—ફિર કયસા હય હુલ્લડકા જોર!

જો પત્તા હય ખરકા,

શાનિમ—તો ખંદા હય ભરકા!

અલીબાબા—રહે ડાકૂ હય શાયદ કે ચોર!

ઝારુ એક હય રહે ખરકા,

શાનિમ—બારીબી હય જરકા,

અલીબાબા—છિપજવો ધસમે ફિલજોર. [ફિર ચોરોંકી અવાજ આતી
ફિર શુલ હય ધામરકા, હય.]

શાનિમ—ફિર હોતા હય ધરકા,

ફિર બિજલીસા કરકા હય ચોર—રહે.

[અલીબાબા ઐર શાનિમ દરખત પર છિપ
જાતે હય, ચોરોંકા ડાકિલા આતા હય.]

The young recruit—Air.

સખ—પીલતન પીલતન જોર આજમા,
 હાં સરદારો હાં જરાર, હાં સરદારો હાં જરાર;
 સફ શિકન, સફ શિકન, જોર આજમા,
 ખીચો નંગી સખ તલવાર.—પીલતન.
 કાટે સરકશોકે સર, મારે લૂટે માલો જર,
 ઘેરે ઘેરે રહે ગુજર, જંગી શમશિરો ખંજર;
 ખીચે ખીચે બે ખતર સખ સિપાહી હિમ્મતવાર,
 અહલે ફન અહલે ફન જોર આજમા,
 લાયે જર, આય ધર, કરકે કાર.—પીલતન.

[સખ ચોર સફ બાંધકે ખરે હો જાતે હૈયે
 સરદાર દરવાજા ખુલનેકા અફસૂં પડેતા હય.

The Troubadour—Air.

સરદાર—

જલ્દ ખુલ જા અય, સમસમ, દૂર કર હૈયરાની,
 જલ્દ ખુલ જા સમસમ તૂ, માન કર ફરમાન ! [દરવાજા ખુલતા હય
 [સખસે] જાન યારો સખ અંદર, રખ્યો સખ સામાન,
 હો હર આન, બે ગુફસાન, અયથકા સામાન.—જલ્દ.

When I was a Student—Air.

શાખાશો શાખાશો શાખાશ ! શાખાશો શાખાશ શમખવાર !
 મિહનતસે હોતી હય અજમત, હારો ન કિમ્મત જિન્હાર, જિન્હાર.
 રહે દૌલત, બે જલ્દમત બે લાયે, લે ખવો,
 તહાખાનેમેં ઇસકો રહેંઆવો, રહેંઆવો ;
 રખ રખકે અતામત જલ્દ આવો, જલ્દ આવો,
 હય ધાવા પૂરખકા ફિર કરના અય યાર—શાખાશો.

[સખ ચોર શારમેં જાતે હૈયે, સરદાર મન્સુખ
 બાંધતા હય.]

અખયાત,

બે ઉતરા હય યક તાજિરે જી વિકાર,
 બિલાશક નિહાયત હય બેહો માલદાર !

ઉસે લૂટનેકી કરં ફિક અબ,
 ધરેલી દમ રવાના હોં વહાં સખકે સખ.
 ઉસે મયેંને દેખા હય આતે હુવે,
 જવાહિરકે સામાન લાતે હુવે.
 વહેં સોનેકિ ચિરિયાં ફૂંસે દામમેં,
 તો મેરીબિ આંદી હય ઇસ કામમેં.

[સખ ચોર માલ રખકર બાહર આતે હયેં,
 સરદાર અફસૂં પડકર દરવાજેકો બંદ
 કરતા હય.]

We 're a 'Noddin—Air.

અબિ બંદ હો જ સમસમ ઇસિ ધરી, બંદ હો જ અબિ ઇસિ દમ,
 કરેં જલદ જાકર, અબ ફિર કહિં કોઈ, પેચ દમ ખમ નયે નયે હમ.
 ચલેં જમ જમ કર, ચલેં થમ થમ કર, ફિરે બાહમ હંસિ હંસિ પુશિ પુશિ ધર,
 મેરે હુકમસે અય સમસમ અબિ અબિ, બંદ હો જ ઇસિ ધરિ દર—અબિ.
 [દરવાજા બંદ હોતા હય, સરદાર સખસે
 કંવાયદ લેતા હય.]

My own native land—Air.

સરદાર—ખૂબ દમ ચોર ખમસે ઉઠાવો કદમ,
 સખ—હયેં બહમ બર કદમ હોશિયાર.
 સરદાર—હર બશર, બે ખતર, સફ બ સફ હો બહમ,
 સખ—હુકમ પર રોજો શખ ઉસ્તવાર.
 સરદાર—લો લો લો—સર મારો ;—હો હો હો,—ઠીક યારો !
 લો તેજો કુદમ, ખીચો પયહમ, હો તેજો સુખક રક્તાર—ખૂબ.
 [સખ જાતે હયેં, અલીબાબા ચોર શાનિમ દરખતકે
 નીચે ઉતર આને હયેં, ચોર પુશ હોતે હયેં.]

અલીબાબા— મુસદ્દસ.

શુક ! સદ શુક ! મેરા શુન્નયે મકસૂદ ખિલા !
 રંજકે બખ્ત મુઝે શયબસે રહે ગંજ મિલા.

મર રહ્યા મુઝે ખાલિકને દિયા આજ નિલા,
 અમ્મ ન તફદીરકા શિક્કવા ન દય ફિસમતકા ગિલા,
 હસ્મ સમસમકા બસ અમ્મ પડે મયે અંદર જાવું.
 માલ જો હાત લગે, લેકે ઉસે ધર જાવું. [હસ્મ પડતા હય.]

અપ્પયાત,

ખોલ દે મેરા બંદે શમ,

ખુલ જા જલ્દી અમ્મ સમસમ !

[દરવાજા ખુલતા હય, અલીબાબા અંદર
 રખ્યા હુવા માલ દેખતા હય.]

અપ્પયાત,

મયે માલ બાંધતા હું ઇકકે સંમાલ કર,

દરવાજે પર નિગાહ તુ રખ દેખ માલ કર.

[અલીબાબા અંદર જતા હય, ઐર શારમેંસે માલ
 લાતા હય, શાનિમ ઉસે કપરોમેં બાંધતા હય.]

અપ્પયાત,

અલીબાબા—અજબ ગંજ હય ! તુર્શ સામાન હય !

જવાહિરકિ ગોયા કે રહે કાન હય !

શાનિમ—ચલો જલ્દ, મુજતર મેરી જાન હય,

પિદર ! શાવદ ઈસ ધરમેં શયતાન હય.

[અલીબાબા દુસરા માલ એક જેવરકે હખ્કે સાથ
 લાતા હય, ઐર જેવર દેખકર ખુશ હોતા હય.]

O my little darling—Air.

અલીબાબા—મારે હમને માલ રહે, મારે કયસે માલ !

પેર કાટ કાટકે હો ગયે નિહાલ !

ગંજ લાયજાલ હય, હીરા મોતી લમ્મલ !

આંદિયોંકે ચાલમેં કાશમીરી શાલ.

અલિયે મેરે બેટે અમ્મ માલકો સંલાલ !

આજ ખુલ ગયા બખ્ત અમ્મ નેક દાલ !

કલ થે તંગ હાલ હમ, આજ માલા માલ !

ફેરતે કમાલને શ્રી કયા કમાલ !—મારે.

બાબ પહલા—દિબાવ ચૌથા.

અલીબાબાકે મકાનકા અંદરની દિબાવ.

[મુજૈયન હાલતે હકલાસમેં શાનિમકી જાં ફિદાઈ
ઐર શિકસ્તા હાલી પર અફસોસ કરતી
આતી હય.]

સિંધ—કાફી.

મુજૈયન—પહેલે હોકર જરદાર, ન હો યા રખ પીછે નાઆર કોઈ !
દિન અયશમેં જિસકે ગુજરે હોં, વહે જાને કયા આજાર કોઈ. —પહેલે.
શાનિમ વહે પ્યારા શાનિમ જો, હલકતમેં મેરે દીવાના હય,
સુખમેં દુખમેં આહા મુઝકો, અયસા હોગા કબ યાર કોઈ? —પહેલે.
ભૂખા પ્યાસા વહે આયેગા, કયા આયેગા, કયા પાયેગા,
હસ શમને મારા હય અયસા, મારે જ્યસે તલવાર કોઈ. —પહેલે.
[જરીના આકર મુજૈયનસે સૌદા લાનેકા હાલ
પૂછતી હય.]

જરીના—અખતક તુ કુછ લાઈ નહીં ?

મુજૈયન—કયા લાવું યક પાઈ નહીં.

જરીના—પયસે જો તેરે પાસ થે ?

મુજૈયન—વહે તો મિયાં સખ લે ગયે.

જરીના—તુઝસે ? બલા કિસ વાસતે ?

મુજૈયન—કપરે ધુલાનેકે લિયે, જુતી ટંકાનેકે લિયે.

[અલીબાબા ઐર શાનિમ માલ લેકર ડરતે
ડરતે આતે હય.]

અલીબાબા—દેખ ગિરે ન કહીં !

શાનિમ—નહીં, મગર મોઝ ભારી હય !

અલીબાબા—અયસે સૌ હોં તો ખંદા નહીં આરી હય, [જરીના
અજબ હોતી હય.]

જૂરીના—ક્યા સાગૂ હય યા દેવદાર ?

અલીબાબા—દોલત બે શુભાર !

જૂરીના—ક્યા કોઈ ખોતલ ચડાકે આયે ?

ગાનિમ—અરે માલ હરાકે લાયે !

Hurrah for the life of a farmer—Air.

અલીબાબા } ક્યા મુફલસી હાલમેં માલ મિલા !

ગાનિમ } —ક્યા હીરેકા હાર ક્યા લાલ મિલા !

લો આજમે ઉમ્રાઈ હાલ મિલા !

હમ 'લાયે હયેં ગંજના મારકર !

અલીબાબા—ઇસિ માલસે કોઠી લૂં ચાર નયે,

દો ખારી, દો ખંગલે, ગુલજાર નયે ;

મકાંન જૂમીન, ગુલામ હસીન,

મંગવાલૂં હાથીબી દો તીન.

ગાનિમ } હર દમ ઘર ભર, રહે શોરો શર,

અલીબાબા } —કહિં જર જેવર, કહિં કરોંકર,

કહિં ખંગલા ઘર, કહિં લુકમા તર,

કહિં પર ઝૂમર, કહિં સંગ મરમર,

રંગી જલસે ઉરે ઘર બાહર,

કહિં કોઠી નઈ બને ગંજવર.

ઘોરે, જોરે, ગુલેતર સાગર,

કહિં હિરે માતી લામલ નીલે પથ્થર,

નોકર, નયે ઘર, નયે જનવર—ક્યા.

[મુજેયન વ જૂરીના ગઠરી ખોલકર દખ્ખતા

હયેં, ઐર હયરાન હોતી હયેં.]

• મુખમ્મસ.

જૂરીના—દિન ભરમેં મતા ઇત્ની કિસ તરફ કમા લાયે ?

રસ્તેમેં પરી પાઈ ઇસ્કો, કે ઉકા લાયે ?

દમ દેકે ઉડા લાયે ? યા ઘરસે ચુરા લાયે ?

યા કરકે કિસી બેકસકા ખૂન દખા લાયે ?

ખોલો તો, કહાંસે તુમ રહે માલ ભલા લાયે ?

[અલીબાબા શાનિમકો ઇશારા કરકર જરીના
વ મુજૈયનકો બહકાને આહતા હય.]

બયત,

અલીબાબા—ક્રિયા ઇન્કાર ભાઈને તો એ દૌલત ચુરા લાયે !

શાનિમ—ખજાના એક પુક્રિયા યા વહાંસે હમ ઉઠા લાયે !

[ચોરીકા માલ સમઝકર જરીના વ મુજૈયન
ઇન્કાર કરવી હય.]

અબયાત,

જરીના—અગરચે નાદાર હય, દુખી હય, તબાહ હય કુર્મો અવામસે હમ,
મગર દિયાનનમેં આજતક કમ નહીં હુવે ખાસો આમસે હમ.
બનેંગે અબ ચોર ? આર દિનકી હયાતમેં અયસે કામસે હમ ?
કભી ભરેંગે ન અપને હાતોંકો અયસે માલે હરામસે હમ !

શાનિમ—આ જાય હાથ જો કુછ ઉસમેં કલામ કયસા ?

ફિકે હલાલ કયસા ? જિકે હરામ કયસા ?

મુસદ્દસ,

મુજૈયન—સુદાકા પૌક જો કરે, વહો જન દે હલાલ પર,
તુમહેં ન હો ખિયાલ એ, તો હયક ઉસ ખિયાલ પર !
ગુજારિયે હજાર શુક સખિ રોટિ દાલ પર,
ન ચૂકિયે હરામકે પુલાવ, શીરમાલ પર.

અલીબાબા—મિલે જો માલ મુક્તમેં, ફિર ઉસમેં દેખ લાલ કયા ?

શાનિમ—અબસ ઢકોસલે હય સબ, હરામ કયા, હલાલ કયા ?

મુખમ્મસ.

મુજૈયન—મિહનતકિ ચેક ડૉરિ જો દિન ભરેમેં પાઇયે,

ઉસકો સમઝકે અશ્રફિ માયે ચડાઇયે.

ચોરી, ફરેબ, ખૂનકિ દૌલત ન ખાઇયે,

ખાના તો કયા કે હાથ ન ઉસકો લગાઇયે,

દુનિયાકે કાયદેમેં ન ઉકળા ઝંવાઇયે.

અબયાત,

અલીબાબા—ન હાથ ઇસ માલસે ભરોગી, તો અયસી તંગીમેં કયા કરાગી :

જો દિન દુનિયાકા ડર કરોગી, તો કયા ભલા ભૂકસે મરોગી ?

જૂરીના—બલાસે ભૂકે મરે'ગે સાહિબ, બલાસે ન'ગે સફર કરે'ગે,
 બે સર પ ગુજરી ગુજાર લે'ગે, કિસી તરફસે ગુજર કરે'ગે.
 ફકીર બનકર બસર કરે'ગે, હકીર બનકર સહર કરે'ગે,
 હરામ ખાકે ખુદાકે આગે, મગર ન નીચી નજર કરે'ગે.
 [દાનોંકો આજુમાકર શાખાશી દેકર અલીખાખા

હકીકત જાહિર કરતા હય.]

અલીખાખા—શાખાશ! તેરી ચાલ પ, સદ આફરી' તુએ!
 અય બનેમન મલાલકા મૌકુમ્મ નહીં તુએ.
 બે કુછ તેરે ખિલાફ રહે મેરાં બયાન થા,
 મંજૂર ઉસ્સે હુમકો તેરા ધમ્તિહાન થા.
 ચોરીકા મુર્તકિબ હું ન આમિલ હું અયબકા,
 મુઝકો દિયા ખુદાને ખજાના રહે શયબકા.
 [દાનો અજબ હોતી હય.]

જૂરીના—કયા રાસ્ત રહે ગુફતાર હય?

ગાનિમ—લારેબ બે તકરાર હય.

મુજૈયન—જબતો શુકાના સજાવાર હય!

જૂરીના—માલતો બેશુમાર હય!

અલીખાખા—તોલના દરકાર હય!

જૂરીના—ચ્હાંતો તરાબૂકીબી માર હય!

મુજૈયન—ફાસિમ ગિયાંકે ઘર તો દો ચાર હયૈં!

અલીખાખા—કુછ મયૈં લાયા, કુછ તૂ લા.

ગાનિમ—[જૂરીનાસે] ફાસિમ અચાકે ઘરસે તરાબૂ લા.

જૂરીના—લો મયૈં ચલી.

અલીખાખા—મગર અપને ભેદકી ન ખોલના કલી. [જૂરીના જતી હય.]

મુજૈયન—પ્યારે ગાનિમ! તૂ ઉદાસ/કયૂં ખરૂ હય?

અલીખાખા—ધસે કયા પરા હય?

મુજૈયન—હાં, રખી સૂખી રોટીબી નહીં તૈયાર.

અલીખાખા—[ખુદસે] લૌંડીકા યાર, સદા ખવાર,

કાટોંકા ખિછોના, જૂતોંકી માર.

ગાનિમ—અરે અબ કયા કમી હય! અબતો હુઘ ધરકી આખાદી!

અલીબાબા—ઐર એક અમીરકી બેઠીસે હો શાનિમકી શાદી.

મુજેયન—[ચીડકે] હો ના! મુઝે ધસે કયા?

શાનિમ—[કાનમે] અરે બકતે દે, તુઝે ધસે કયા?

મુજેયન—દો દિલ રાજી :—

શાનિમ—તો કયા કરેગા ફાજી? [શાનિમ મુજેયનકો ગલે લગાને ચાહતા હય, મગર જરીનાકો આતી હુવી દેખકર અટક જાતા હય, જરીના તરાજૂ લાતી હય.]

બચત.

જરીના—લીજીયે જલકે જિહાનીસે તરાજૂ લાઈ,

આતકી તોલકે અયસી કે બરાબર આઈ.

અલીબાબા—ફૂદો ફૂંદો નાચો ગત. તઈ તઈ થત્તા, તઈ તઈ થત.
થઈ થઈ તત્તા, થઈ થઈ તત.

[સબ ખુશ હોકર પાગલકી તરફ નાચતે ગાતે હૈય.]

પહાણી—જુલ્લા.

સબ—આજ હય ફિરો જમાના, ફિરી હય અપની શાન!—આજ.

અલીબાબા—દૌલતસે અશરત, અશરતસે રાહત, જહમતસે છૂટી જાત.—આજ.

શાનિમ—અયતસે અબ દિન રયત ગુજારૂં, બનકે ફિરૂં મસ્તાન.—આજ.

જરીના—સોનેકિ બાલી, પહનૂં મયૂં હાલી, જલ્દી છિદાવું કાન.—આજ.

મુજેયન—મયૂંભિ ખિલાવૂં, મયૂંભિ પકાવૂં, નયે નયે પકવાન.—આજ.

મુખમ્મસ.

દીજીયે કુછ માલ અલગ શાનિમ મિયાંકે વાસ્તે,

અલીબાબા—કયૂં? અલગ ધન્ડો જુરત હય કહાંકે વાસ્તે?

શાનિમ—કુછ ફકીરોંકે લિયે, કુછ નાતવાંકે વાસ્તે,

કુછ બશીચેકે લિયે, તો કુછ મકાંકે વાસ્તે.

ધસ જહાંકે વાસ્તે, કુછ ઉસ જહાંકે વાસ્તે.

અલીબાબા—અલો અંદર ધસે ખોલો, પહલે જવાહિરાતકો તોલો;

ફિર જકાત દો સદકે દો, ખયરાત દો.

ઈંગ્રેજી—તર્જ.

સખ—શમકી કમિ હુઈ અહાહાહા !

અલમકી બારિ ગઈ, ખવારિ ગઈ, જારિ ગઈ,

અખ પુરમી હુઈ અહાહાહા !

ખજના મિલા ભારિ હમે , મન આહા.

ખુલી ફિસમત, મિલી દૌલત, મિટી આફત, હુઈ રાહત,

કરમ હુમપર, બહુત બિહતર, ખુદાને ક્રિયા હય અહાહાહા !—શમકી.

ગુલે ખુશી ખિલા, અમન હરા મિલા, ખિજાં હુઈ હવા, રહી બહાર છા,

ન અખ કોઈ અલમ, ન અખ કોઈ સિતમ, બને અમીર હમ,

ગુલછરૈ ઉરૈ આદો દમ અહાહાહા !—શમકી.

[સખ ગઈરી ઉઠાકર અંદર જાતે હય.]

બાબ પહલા--દિખાવ પાંચવાં.

ફાસિમકા ઘર,

[ફાસિમ પયસેકી બરાઈ કરતા આતા હય.]

Ting a ling Ting Tay—Air.

ફાસિમ—હો રસતમસેબીજો ચવગૂની, હિમ્મત બિસયાર, તાફત બિસયાર,

અફલાતૂંસેબી હો સવગૂની, દાનાઈ યા હિકમત બિસયાર;

ગર હાસિલ હો જમસેબીદૂની, ધૂજગૂત બિસયાર, હૂરમત બિસયાર,

બે પયસેકે સારી અફગૂની, હય બેશક બે મૌફૂમ બેકાર!

હર વસ્ક હય તખ રૌનકદાર, જબ જબમેં પૈસે હાં ચાર.

[હસીના આકર સુનતી હય.]

Chorus.

રહે ધરમે' હરદમ ઝનનન, જળ પયસોંકી ઝનકાર,
જળ છનકે છનછન છનનન, સીમે જરૂંકી બોહાર ;
દોનો હાતોંમે' ખનનન, સિંકે હેં ચિહરેદાર,
ઝનઝનનનનન, છન છનનનનન, ખન ખનનનનન અય વાર-હો.
[હસીના જાહિર હોતી હય.]

અયત.

હસીના—જળ દેખો તય પયસા ! પયસા !

જલે નિગોરા અયસા પયસા !

અરે તુમ પયસાહી પયસા કરોગે, યા ફિરીકી ચરતી પરતી પરતી
કુછ કાન ધરોગે ?

ફાસિમ—કયૂં ? કયા કુછ પાયા યા ગૈવાયા ? ચરતી પરતીકા
ખિયાલ કયસે આયા ?

હસીના—તુમ્હેં તો ખસ ફકત કમાના ઐર ભેરના જમાના
આતા હય ! મગર અલીબાબા કહીસે માલ માર લાયા હય, અય
દેખના, વહો કયસે આતા ઐર ખિલાતા હય ?

ફાસિમ—અલીબાબા માલ માર લાયા ? વાહ ! સખ ઝૂટે-મર
ગયે, તુએ ખુખારભી ન આયા ?

હસીના—અજી મુએ તો મુતેહી તપ ચડે આઈ ! અભી
તુમ્હારી ભૌબઈ, અકરતી તરાજૂ માંગને આઈ, ઐર કહેને લગી કે
“અશ્રી તોલની હય !” [ફાસિમ અજબ હોતા હય.]

ફાસિમ—અશ્રી ! કયા બકતી હય ! કયા કુછ ભંગ પી હય ?
[હસતા હય.]

હસીના—મુનો તો-સહી ! મયેંને પૂછા, “અશ્રી તોલની હય,
તો કયા તુમને આજકલ સરોશી યી હય ?”

ફાસિમ—તય ?

હસીના—તય નાક ભોં ચડાકે મુંહ બનાકે બોલી, “ખુદાકે
ફજલસે, અય ન સરોશીકી દરકાર, ન રોજગારસે સરોકાર. મોલાકા દિયા
બયકકે આઈગે, ઐર મોજ ઉરાઈગે.”

કાસિમ—[ઝિરકકે] અગી તુ મુનાકર ! બોલી ! કુલ અફઝલી તરાજૂમેંભી આતોકો તોલા કર ! કસ તકતો અલીબાબા ચન આબા, આબ અઝના કહાંસે દાબા ?

હસીના—સાબિત કરૂં તો ?

કાસિમ—વહે કયા ?

હસીના—લો મુનો. વહે :—

મુસદ્દસ.

યેક તરાજૂ જો માંગને આઈ,
મયેને હસ વફત કી એહ દાનાઈ;
ગોંદ પદલેમેં હસકે ચિપકાઈ,
દેખને વહે ન પાઈ બૌખાઈ.
, જય તરાજૂ વહ ફિરકે આઈ હય,
અશ્રી હસમેં લિપટિ પાઈ હય !

[હસીના અશ્રી દિખાતી હય, કાસિમ અજબમેં હોતા હય.]

કાસિમ—હેં ! સચ ? ખરી હય યા ખોટી ? [લેકર દેખતા હય.]

હસીના—ખરી કસોટી !

અયત,

કાસિમ—હસને હતના બરા અઝના કહાં યકાયક પાયા હય !

યાતો હસકો મિલા દરીના, યા ચોરી કર લાયા હય !

હસીના—વહે લટકતી મટકતી આઈ, અયસે ફિફરે જુબાન પર લાઈ, હસમેં જુરર કોઈ ખાત હય ! તુમ કિસી બદાને જાવ, જુરરા દેખતો આવ.

કાસિમ—મયેં આબી જાતા હું, કિસી તરકીબસે ખાતકા પતા લગાતા હું !

હસીના—જાઈયે, મગર જલદ આઈયે.

[કાસિમ અલીબાબાકે માલદાર હોનેકે ખિયાલમેં અજબમેં હોતા હય, હસીના હસદસે છાતી પીટતી હય.]

દેસ—છૂલા.

કાસિમ—ખજાના કદાં આજ હાથ હસકે આયા!

ખજાના કદાંસે આહાના!

હુસીના—[છાતી પીટકે] હાય! હાય!

કાસિમ—હાય હસકે આયા. ——— ખજાના.

જાકર ધમકાવું, હિરસા બટાવું, તળતો ફલ પાવું, મર્યે જાના,

હુસીના—[છાતી પીટકે] હાય! હાય!

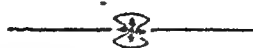
કાસિમ—હાય હસકે આયા! ——— ખજાના.

[હુસીના મરગે જાતી હય, કાસિમ અલીબાબાકે
મરગે રવાના હોતા હય.]

બાપ પહુલા તમામ હુવા.

બાબ દ્વિતીયા—દિબાવ પહલા.

અલીબાબાકા મકાન.

[અમીરાના પોશાકમેં અલીબાબા, શાનિમ,
મએ કહી દોસ્તોંકે બયઠે નજર આતે હયે,
મેજ પર શરાબકા શીશા મેવે વ જમ
રખે હયે, ગાયનેં નાચતી ઐર ગાતી હયે.]

પીલુ મુલતાની—હું મરી.

રામિશગર—શાદ શાદ માન તૂ, આન બાન શાનમેં,
'તન મનસે, અન ધનસે, હર જનમેં, જહાંનમેં;
માન ખાનદાનમેં—શાદ.

જલાલમેં, જમાલમેં, કમાલમેં કહીં,

ન દિગર બશર, ધધર હિધર, સાનિ મિલે તેરા,

ગુલશનમેં, રન બનમેં, મધુ બનમેં, મકાનમેં—આન.

અલીબાબા—શબાશ ! કયા ગાના હય ! કયા રિઝાના હય !

કયા ધુંગરકી આવાજ ! કયા નાગ્મે અંદાજ ! આફરીન ! આજકી
સુશીમેં સબકો એકએક કંઠી ટી જાયગી, અબ જવ, કુછ ખાવો પીયો,
મુજૈયન ખિલાયગી. [સબ હાથ જોરૂકર જાતી હયે, આપસમેં
શરાબકી તમ્મરીક હોતી હય].

મુખમ્મસ.

૧ હાસ્ત—ઇસ બાદયે ગુલરંગકિ કયા જલવહગરી હય !

શીશમેં મયે સુખ નહીં, લાલ પરી હય !

૨ હાસ્ત—મસમૂર 'મસરેતસે લતાફતસે બરી હય !

૩ હાસ્ત—યક જમમેં ખેતી દિલે મહજૂકિ હરી હય !

૪ હાસ્ત—હંડક હય કલેજમેં તો આખોમેં તરી હય !

સબ હાસ્ત—અલીબાબાકા બોલ બાલા ! કુશમનાંકા મુંદ કાલા !

[કુલ હાજરીને મજલિસ અલીબાબાકી
સલામતી આહુતે હયે].

If the heart of a man—Air.

સખ—તેરી હસ્તીમેં અશરને, આમ રહે,
તુએ જલવયે શાદીસે કામ રહે;
કરે નામવર દાદગર દામમેં, નામમેં,
અવશકા કુખ્જેમેં જામ રહે.
મે ખતર હર સહર શામ મુદામ,
અખતરે નેક અસર રામ મુદામ;
હો ગસર ઉઝાગર અવશ આરામમેં,
દરદમ શાદીકા હુગામ રહે.

[સિવાય શાનિમકે સખ જામ નૌશ કરતે હયે.]

૧ દોસ્ત—જબ ઇસ દુનિયાસે જાયેંગે તો ઇસકો પાકે જાયેંગે,
ઇસી પાનીસે જાકર, આગ દોઝખકી બુઝાયેંગે!

[શાનિમ શરાબકી તરફ નફરત દિખાતા હય.]

અખયાત,

શાનિમ—જો જહાંમેં શરાબ ખવાર હવા,
વહો બિલાશક ખરાબ ખવાર હવા.
જિસને ઇસ ચીજકો હરામ ક્રિયા,
હસને વધાહ ખૂબ કામ ક્રિયા.

૨ દોસ્ત—નોશ જિસને નહીં શરાબ ક્રિયા,
હસને અપના જનમ ખરાબ ક્રિયા.

[શાનિમ દોસ્તોંકી દલીલકો રદ કરતા હય.]

મુખ્મમસ,

શાનિમ—દિલમેં કબી ધરકન કબિ મુસ્તી હય જિગરમેં,
લરજા કબિ હાતોમેં, તો દોરાન હય સરમેં.
મારીમેં કબી ધર, કબિ મસકન હય ગઠરમેં,
લકવાં કબિ તનમેં હય, કબિ દર્દ કમરમેં;
ક્યા ક્યાદા હય ઇસ મયે બેહુદા અસરમેં?

અથવા,

અલીબાબા—સમઝો હસે શરાબ તો શર હય, બબ હય રહે,
દાર સમઝકે હસકો પીયો, તો દવા હય રહે!

[અલીબાબા જામ પીતા હય, નૌકર આકર
અજ્ઞ કરતા હય.]

નોકર—હુઝૂર ! આપકે બાઈ સાહેબ તશરીફ લાતે હયે.

અલીબાબા—[અજ્ઞને હોકર] બાઈ ફાસિમ આતે હયે ?

નોકર—હાં સાહેબ.

અલીબાબા—અછા આને દો. [નોકર જતા હય] અફસોસ !
ક્યા દુનિયા હય ! જય બાઈકે માલદાર હોનેકા હાલ પાયા તો ખબર
લેને આયા !

અથવા,

૧. દોસ્ત—જય વફા પર જફા કરે કોઈ,

કયું ફિર ઉસ્સે વફા કરે કોઈ ?

શાનિમ—ભૂલ જા ગર ખુરા કરે કોઈ,

યાદ રખ જો ભલા કરે કોઈ.

અલીબાબા—આપ જરા મેહરબાની ફરમાકે અંદર જાઈયે,
મયે ઉસ્સે દો બાતેં કર લૂં, ફિર તશરીફ લાઈયે.

[સબ અંદર જાતે હયે, ફાસિમ આતા હય,
અલીબાબા ઉસે દેખકર દાંત પીસ્તા હય.]

અથવા,

ફાસિમ—અય બિરાદર બંદગી ! અય ફિખલયે ખરતર સલામ ;

અલીબાબા—બંદગી હય. [પુદ્ગે] આજનો કરને હયે ઝુક ઝુકકર સલામ !

બાઈજી ફરમાઈયે, કિસ તૌરસે આના હુવા ?

શુક હય કે આપકા તસદીઅ ફરમાના હુવા.

ફાસિમ—અજી રહે તો અપના ઘર હય, અપના ખૂનબી કુછ દિગર હય ?

અલીબાબા—મેહરબાની. અજી મયેંતો વહી નાચાર નાખકાર
હું, આપકી ખરાબરીકા કબ સજાવાર હું ?

કાસિમ—આપનો ઉસ રોજ નાહકે ખુરા માન ગયે, જરા હંસી કી તો સવ જાન ગયે.

અલીબાબા—હસી ? આપને તો મુઝે દેખતેહી નાક ભીં ચડાયા.

કાસિમ—મુઝે શુસ્સા યૂં આયા, કે તુમ શયરકી તરહ, માંગને લગે ! માંગના પૂછના કયા થા ! સવ કુછ તુમ્હારાહી થા. ખયર ! જો હુવા સો હુવા. મગર,—[શરાબકા શીશા દેખકર] રહે કયા ? શરાબ ઐર જામ હય ! કયા કુછ ખુશીકા સુકામ હય ?

અબયાત.

અલીબાબા—અલ્લાહકા કરમ હય, દુઆ હય જનાબકી, ખૂને જિગરસે આ ગર્હ નૌખત શરાબકી.

અલ્લાહને દિલાઈ તો દિલકા ચટક ગયા,

કાસિમ—અલ્લાહ કયા યહાં કોઈ ગહરી પટક ગયા ?

અયસીહી ખાતોં પર તો મુઝે શુસ્સા આતા હય !

બાઈ કે આગે બાઈબિ ખાતેં ખનાતા હય ? -

ખયત.

અલીબાબા—જાન કહીં હમકો આસરા ન મિલા,

શયખસે યક બ યક ખજાના મિલા.

કાસિમ—અખસ ખાતોંમેં બહલાતે હો હમકો, ઇસ્સેં હાસિલ કયા !

બહલ જાયેગા લરકોંકી તરહ મેરા કહીં દિલ કયા ?

અલીબાબા—[પુકારના] કોઈ હય ?

નોકર—[અંદરસે] હાજિર હુજૂર ! [આતા હય.]

અલીબાબા—મેજકો અંદર લે જાવો, મેહમાનોંસે કહો, મયેં અલી આતા હૂં, તુમ ખાવ પીયો, મજે ઉરાવો.

નોકર—હુકમ સરકાર. [નોકર મેજ કુરસી વશયરા ઉઠાલે જાતા હય.]

ચૌખાલા.

અલીબાબા—અય બાઈ ઇસ બેદકા છોરો દિલસે ધ્યાન,

ઇસકા હય અંજામ બદ, ઇસમેં હય તુફસાન.

યૂકો અયસે માલ પર, જિસ્સે જાયે જાન,

“અયસા સોના ફૂટ પડે, જિસ્સે દૂટે કાન.”

[અલીબાબાએ ઉશનેસે ફાસિમ ધમકાતા હય.]

Janismoka—Air.

ફાસિમ—ધૂજ્જત દાગે, જિલ્લત લોગે, સાફ અગર ન તુમ કહોગે,
લાવું પુદ મયં જકે હાકિમ, તખતો જનો મુઝકો ફાસિમ ;
નાહક હોગે સાહિબ મુલજિમ—ધૂજ્જત.
યાદ રખના, હોગે રસ્વા, પરદા હમસે ગર કરોગે,
અયસી ગયરત હો જો લાજિમ, દુશમનીકા હૂં મયં આજિમ;
વર્ના જનો મુઝકો ખાદિમ—ધૂજ્જત.

[ફાસિમ ગુસ્સેમેં હાથ મલકર ખેડખ હોતા
હય, અલીબાબા ધખરાકર ભેદ જાહિર
કરના ચાહતા હય.]

અખયાત,

અલીબાબા—[પુદસે] શરીક ઇસકો અગર કરતા નહાં મયં અપની દૌલતમેં,
તો અપની જાનકા ખતરા નજર આતા હય હૂજ્જતમેં.
[ફાસિમકો] ફોલ દા મુઝકો, ફસમ ખાકે પહે ઇકરાર કરો,
કે કિસી પર ન તુમ ઇસ બેદકા ઇજ્જાર કરો.

ફાસિમ—ફસમ અલાહકી ખાતા હૂં, ન તકરાર કરો,
ભેદ પોશીદા મયં રખખંગા તુમ ઇજ્જાર કરો.

અલીબાબા—હય અગર તુમકો સુન્નેકા અરનાન,
તો મયં કરતા હૂં હાલ તુમસે બયાન.
જતાયા કાઠને જો મયં લકરી,
શાર જંગલમેં એક દેખ પરી.
મિલા ઉસ શારમેં દરીના મુઝે,
જરકા હાત આ ગયા ફરીના મુઝે.
લાદકર ઉસકો અપને ઘર લાયા,
મેરી ખાલિક મુરાદ બર લાયા.

ફાસિમ—ખતાવો રાહ ઉસકી, તુમ વહાંતક કયસે જાતે હો ?
નહાં તો યાદ રખખા આજહી આફતમેં આતે હો !

અલીબાબા—રહે જિદસે તુમારે બહોત હમતો હારે,
સુનો ખયર અહવાલ જરકા હમારે,

જહાંસે ઢોઈ ઢોસ દો તોન આગે,
 પહારે એક જંગલકે હય જો કિનારે;
 ઉસી દામને 'કોહમે' એક દર હય,
 બનાયા હય મસકન વહે, ચોરોંને સારે.
 છિપા યક દર હય ઉસી ઘરકે બાહિર,
 વહેં યક હસ્મસે આપ ખુલતા હય ખારે.
 ખજાના ઉસીમે' હય ચોરોંકા બારી,
 જહાંસે કે રહે માલ હમનેબી મારે.

ફાસિમ—ઐર વહે ધરમ કોનસા હય વહેબી તો ખતાવ !

અલીબાબા—બાઈ! મયેંતો કહતા હું કે અબબી તુમ બાજુ આવ !

ફાસિમ—ફિર વહી ખાત ? બોલો, દર ન લગાવ !

અલીબાબા—બાઈ! પચતાવગે ! માતો !

ફાસિમ—અબ બિગડુંગા ! તુમ જાનો !

અલીબાબા—[હારકર] મરજુ તુમારી. વહે હસ્મ [આહિસ્તા]
 હય “સમસમ” !

ફાસિમ—કયા કહા ? સુમસામ ? અરે વાહ ! સચ હય યા સૂખા દમ !

અલીબાબા—સુમસામ નહીં ! [આહિસ્તા] “સમસમ.” સચ
 કહતા હું, પુદાકી ફસમ !

ફાસિમ—“સમસમ ?” બહુત ખૂબ. અગર ખુલે “સમસમ,”
 તો નસીબ ચમકે ચમચમ. બંદગી. મયેં જાતા હું, આપકી ધૂનાયતસે
 માલો જર લાતા હું.

અલીબાબા—બિસમિલ્લાહ ! પુદા હાફિજ.

[ફાસિમ જાતા હય, અલીબાબા ફાસિમકે હવસ
 હસદ પર અફસોસ કરતા હય.]

મલહાર—હું મરી.

દેલમે' હવસ જખ આવત હય,
 આવત હય, પચતાવત હય.—દિલમે'.
 કાલચકી કયા જાઈ બદકિયા,
 પુજ પરત નાહી શાંત ડગરિયા,
 કરકે હસદ પચતાવત હય.—દિલમે'.

[અલીબાબા અફસોસ કરતા જાતા હય.]

બાબ દૂસરા--દિબાવ દૂસરા.

ગુફા--અંદરકા દિબાવ.

—છઠ્ઠ—

[કાસિમ ગારસે અસબાબ નિકાલકર બાંધતા હય.

બયત.

કાસિમ—વાહવા ! હયા માલ આસાનીસે બન્દા પા ગયા,
શુક હય ઇતના ખજાના મુસ્તમેં હાય આ ગયા !
[માલ બાંધકર અંદર જા દરકા ખુલને કહતા હય.]

અબયાત.

[અંદરસે] અય સુમસુમ તુ ખુલ જા ! [હરકે] અય
સુમસુમ તુ ખુલ !

[ન ખુલનેસે હરકર હયરતમેં આતા હય.]

અરે ક્યું નહીં ખુલતા ! [હરકે] ગુમસુમ તુ ખુલ !

[ન ખુલનેસે ધખરાકર બાહિર આતા હય.]

ગયા બૂલ બેહા ઇસ્મ મયેં યા ખુદા !

મુવા મયેં ખુદાયા ! બચા ! તૂ :બચા !

[ચોરોંકી દૂમકી આવાજ આતી હય, કાસિમ
હયબત ખાતા હય.]

British granadier's March—Air.

સખ ચોર—હો બકેં દમ હસ જાસે રમ, શાદો પુર્રમ ઇસી આન
તેગો ખજર શમશીરો સીપર, લે લશકરકા સામાન ;
લો જાન ચલકર તાજિરકી, પૂરી હો તખ ખવાહિશ અપની,
હો તખ મતલબકા હખ, ફિર, સખ લો જખ તાજિરકી જાન.
[કાસિમ ઇધર ઉધર બચનેકી રાહ દેઢ ધખરાતા હય.]

મુખ્યમસ.

કાસિમ—રહે ચોરોંકિ આમદકિ આઈ સદા,
 ગઈ જન મેરી, જો પકડા ગયા!
 નહીં દરબિ ખુલતા કરે હાય ક્યા!
 છિપૂં શારકે એક કાનેમેં જ,
 ખુદાયા! બચા તૂ, મુવા! મયેં મુવા!

[કાસિમ ડરકર થયલા છોરકર એક કાનેમેં
 છિપ જતા હય, દરવાજેકે બાહિરસે ચોરોંકે
 સરદારકી આવાજૂ આતી હય.]

સરદાર—[અંદરસે] “સમસમ” ખુલ! બે તમ્મમુલ.
 [દરવાજેકે ખુલનેસે સખ ચોર અંદર દાખિલ
 હોતે હયે.]

Madame Angot—Air.

સખ ચોર—આયે લેકર લખ્ખલો ગોહર અપને લશ્કરકે સખ શેર,
 જંગી સંગી હમ યક રંગી ખીચે સખ નંગી શમશેર.
 ટૂટે જિસ્ પર છૂટે, તો ઉસકો લાયે ઘેર,
 મારે કૂટે લૂટે યક પલમેં કરકે જેર.
 [સરદારકી નજર થયલે પર પડતી હય.]

સરદાર—થયલા યાંહોં આયા ક્યૂંકર! રહે કયસા અંધિર!
 [ઐયાર ધધર ઉધર તલાથ કર કાસિમકો દેખ
 લેતા હય.]

ઐયાર—કોઈ હય બહો ચિપકા દેખો,
 [ઐયાર ધસકર કાસિમકો ખીંચકર જમીન
 પર પટકતા હય, સખ ઉસકો ઘેર લેતે હયે.]

સરદાર—મારો ઉસકો,

સખ—ક્યા હય દેર! [સરદાર તલવાર તાકકર કાસિમકો સં
 કરતા હ

સરદાર—તુ કોન હય બદ ખિસાલ?

કાસિમ—નાચાર! કંગાલ!

સરદાર—તેરા નામ?

ફાસિમ—નાકામ.

સરદાર—પેશા ?

ફાસિમ—અંદેશા.

સરદાર—મકાં ?

ફાસિમ—બેનિશાં.

સરદાર—યહાં ક્યું આયા ?

ફાસિમ—નસીબ લાયા.

સરદાર—નસીબ તુએ જીતા ગોરમેં લાયા, બસ અબ તેરે
મરનેકા વફત આયા.

Gavotte De Vestris—Air.

ફાસિમ—રહમ અબ હાલ પે મેરે કરકે બખ્શો સરવર,
જોરકર હાથકો રગઝૂં અપની નાક.

સરદાર—કૌન હય બોલ, તુ આને પાયા, ધસ જા ક્યૂંકર ?

કૌન હય તૂ, અરે મૂળ આ બેબાક.

સખ ચોર—ચોર હય તૂ ચાલાક, ચોર હય તૂ બેબાક, મૌતકી
હો ખોરાક;

સરદાર—આજ મૂળ સફ્રકાક, હોગા તેરા સીના બેશક તાર તાર આક.

ફાસિમ—નેક ધન્સાન હું આયા યહાં મયેં આબિજ હોકર,

છોર દો આપ, મુઝે બખ્શો મયેં હું ખાક.

બખ્શ દો જાન, તુમ સાચા રખો મેરે સરપર,

બાર બાર અર્જ કરતા હું મયેં શમનાક.

સખ ચોર—ચોર હય તૂ ચાલાક, ગોરમેં હોજા ખાક, મૌતકી હો ખોરાક,

સરદાર—આજ મૂળ સફ્રકાક! હોગા તેરા સીના બેશક તાર તાર આક.

ફાસિમ—નાચાર ! મગર તોખા પશેમાનીકે લિયે રજા દો !

સરદાર—ખયર ! તોખા કર, પશેમાન હો.

[સખ ચોર એક તરફ હો જાતે હયેં, ફાસિમ

દોજાનું હોકર હાથ જોરકે પશેમાની

કરતા હય.]

Whisper and I shall hear—Air.

કાસિમ—અય મેરે દાવર દાદાર, મયેં જાલિમા રૂં સિયાહ,
આતા હું તેરી ખારગાહ, સરપર લિયે ગુનાહ.
હય મૈાને ગુનાહકી જોશસે કિશ્તી મેરી તખાહ.
ઇસ બહરે ગુનાહકિ મેરે અખ, કોઈ નહીં હય થાહ.
સત્તાર હય તૂ ગફ્ફાર, માલિક હય તૂ મુખ્તાર,
દોષ્ઠાકી આગસે આજ દે તૂ મુઝે પનાહ.
તૂ બખ્શ દે શાહોંકે શાહ, બખ્શિશાક અખ હય આહ,
તોખા હય મેરી તોખાહ! તોખાસે બખ્શ ગુનાહ.

[કાસિમ દોનો હાથ જમીન પર ટેકકર તોખા કરતા હય.]

સખ ચોર—મકાર હય તૂ ઐયાર, મુજરિમા પુર ગુનાહ,
અપની હવસસે આપ, હોતા હય યુદ્ધ તખાહ.

યા શાહે કબ્ર કુલાહ, બેનવા સિયાહ,
હદસે બહે જો આદમી, ઉસકી યહી હય રાહ.

[સખ ચોર કાસિમકો બાલોંકી નોકસે માર
ડાલતે હય.]

બાબ દૂસરા—દિખાવ તીસરા.

અલીબાબાકા મકાન.

[અલીબાબા, શાનિમ, ઐર જરીના આતે હય.]

જોહન પુરી—હું મરી.

સખ—જલવા ઉસ ખારીકા, જો પ્યારા, સરજનહારા, હય ન્યારા,
ઐર સખકે દમકા, કુલ આલમકા;
દાવર દિલખર દાદારા—જલવા.

વહો નેક નજર બિસ આન કરે, હર મુશકિલકો આસાન કરે,
સખ સૂરજ તારા, ધરતી ધારા, બિસે કાયમ હય સારા—ઐર સખકે દમકા.
[મુજેયન આકર અજુ કરતી હય.]

મુજૈયન—અંય આફા ! આપની ભાવજ તથગીક લાતી હૈય.

અલીબાબા—[ચોંકકે] અયૈ ! ખયરતો હય ? અયસે બેવકુત ક્યું આતી હૈય ? આને દો.

મુજૈયન—હુકમ હુમૂર. [મુજૈયન જાકર હસીનાકો લાતી હય, હસીના ઉદાસ આતી હય.]

હસીના—ક્યું ? મિયાં કહાં હય ?

અલીબાબા—ક્યા ધર નહીં આયે ?

હસીના—કલસે ઉનકા પતા નહીં !

અલીબાબા—[ચોંકતા હય] ખુદ ખયર કરે !

હસીના—પુમહીને તો કુછ સિખા પડાકે મિજા !

અલીબાબા—મયૈને ન જાનેકો કહા તો ન માના, મુઝે ઝૂટા જાના ! અબ મેરી ક્યા તકસીર ?

હસીના—બસજી બસ, રહને દો ! જાતેં ન જાનાવો ! મહે પુન્હારાહી સારા ફસાદ હય.

જૂરીના—હસ ફસાદસે હમેં ક્યા મુફાદ હય ?

હસીના—હસ વારતે, કે વહો મર જાય તો ઉસકા વિસી મિલ જાય !

[દામન આંખમેં દાખંકર રોતી હય.]

અલીબાબા—તોબાહ ! બીબી કિસ મરહૂદકા અયસા ખિયાલ હો !

અયસા ધ્યાન વહો કરે, જો શયતાં ખિસાલ હો.

હસીના—અબ ઉસકા પતા લગાવગે, યા જાતેં જાનાવગે ?

[હસીના રોતી હય, અલીબાબા દિલાસા દેતા હય.]

અખયાત.

અલીબાબા—મયૈ ખુદ અબી તલાશમેં ભાઈકે જાવુંગા,

ભાઈકા હય જો ફજ્ પખ ઉસકો લાવુંગા.

હસ જુસ્તજૂમેં જાનબી અપની ઝંવાવુંગા,

લેકિન પતા જુરૂર મયૈ ઉસકા લગાવુંગા.

શાનિમ—ધખરાઈયે ન આપ ચચીજન જાધયે,

[અલીબાબાસે] મયૈલી ચલુંગા સાથ, પિદર આપ આધયે.

[હસીનાકે રોનેસે જૂરીના રહમ આકર હસી-

નાકાં હાથ પકડકર લે જાને આહતી હય.]

જરીના—બહન! ફિક્ક ન કરો, ધીરજ ધરો, પુદા મુશકિલ આસાન કરેગા.
[દિનો મકાનમેં જાતે હયેં, અલીબાબા ઐર
શાનિમ આપસમેં મશવિરા કરતે હયેં.]

અખયાત,

અલીબાબા—અય બેટા! લાલચ ઐર હુસદને શાયદ રહે અંજમ ક્રિયા,
શાયદ ફાસિમકા કરનીને પૂરા ફાસિમકા કામ ક્રિયા.

શાનિમ—બેશક અય વાલિદ! ચચાને તો હમસે હર તરફ પુરાઈ કી,
લેકિન હમકો હરઆન મુનાસિબ હય તજવિજ બલાઈ કી.
જો બંદે નેક પુદાકે હયેં, જો ખૌફે પુદાઈ કરતે હયેં,
વહો સાથ પુરોકેલી હતલ મફદૂર બલાઈ કરતે હયેં.

અલીબાબા—ખિહતર રહે હય કે, હમ તુમ ચુપકે ચલે જાયેં.
ભાઈ ઐર પુદાઈ ફજફો બજ લાયેં.

શાનિમ—તો ચલો દર ન લગાવ!

અલીબાબા—પુદા ખયર કરેગા, બેટા! આવ: [દિનો જલ્દીમેં જાતે હયેં.]

બાબ દૂસરા—દિખાવ ચૈથા.

જ ગલ—પહાજ—શુકા.

[આગે આગે સરદાર પીછે પીછે ઐયાર આતા
હય. ઐયારકે દહને હાથમેં ફાસિમકા સરહય.]

સરદાર—લાવ, રહે સર શારકે દર પર લટકાવ.

ખયાત,

અગર સર સરે દરપે લટકા રહેગા,

તો હર શખસકે દિલમેં ખટકા રહેગા.

ઐયાર—બેશક હસ સરકે અસરસે કિસીકે સરમેં હવસકા સૌદા ન આયગા.

સરદાર—ઐરજો આયાલી તો કયા સરકો દેખતેહી યહાંસે પાંવન સરકાયગા?

અપ્પયાત.

ઐયાર—બોહો કૈન હોગા જહાંમેં અયસા, કેન્નિસપે સરકા અસર ન હોગા,
 બિઠાનેમેં રઐઓપકે અય સરદાર અબ સરાસર કસર ન હોગા ;
 મયસર અયસા કોઈબિ યુદ્ધસર જમાનેમેં સર બસર ન હોગા,
 સરદાર—બડાયગા પાંવ ફિરબિ કોઈ, તો ઉસકે તન પરબિ સર ન હોગા.
 [સરદાર જતા હય, ઐયાર સર દર પર
 લટકાતા હય.]

ઐયાર—[સરસે] અય સરે બેતન ! યહી શાર તેરી ગોર હય
 ઐર યહી દરવાજા તેરા કફન. ધસી ખજાનેમેં તેરી જન હય, આજસે
 તૂ યહીંકા દરબાન હય. તેરે હાથ હય, પાંવ હૈયેં, ન જન હય, મગર
 માથે પર આંખેં હૈયેં, મુંહમેં જખાન હય. જિસે આંખોસે દેખના,
 ઉસે જખાને હાલસે અપના ધખરત બરા અહવાલ બતાના, ઐર
 ધસ ગંજકો પરાયે હાથોસે બચાના. [સરદાર આતા હય.]

સરદાર—હ્યું ઐયાર !

ઐયાર—જી સરદારે નામદાર !

સરદાર—એ તરફીબ કયસી હુધ ?

ઐયાર—જનાબ ! જયસી આહિયે વયસી હુધ.

સરદાર—અછા ! જાવ, કૂચકી તૈયારી કરાવ.

ઐયાર—ફરમાંબરદાર હું, જો ફરમાવ.

[ઐયાર જતા હય, સરદાર અપની નાપાયદાર
 હાલતપર હૈસતા હય.]

સરદાર—હંહંહં ! ફરમાંબરદાર ! સરદારે નામદાર !

અપ્પયાત.

જાહિરમેં તો કરોંફર હય દર્જે બરે મયસર હૈયેં,
 બાતિનમેં સરદારોંકે સર હરદમ દારકે સરપર હૈયેં.
 સરદારી હય જખતક ; જખતક ધન્કી તાબ્-એ-દારી હય,
 અયસી સરદારીસે બિહતર અદના ખિદમતગારી હય.
 ખયરઅંદેશી ધનકી યક દિન દિખલાયગી ગોર મુઝે,
 ચોરી જિનકે લિયે કરંગા, વહી કહેંગે ચોર મુઝે.
 લકિન જિસકી દવા ન હો, બોહો દર્દ ઉઘાનાહી હોગા,
 જિસને કી હય ચોરી ઉસકા પતા લગાનાહી હોગા.

[સરદાર જતા હય.]

બાબુ દૂસરા—દિબાવ પાંચવા.

ફાસિમકા મકાન.

[હુસીના અપને આવિંદગી અખરકે ધન્ટે-
જરમેં અલીબાબાકી રાહ તકતી બેફાર
આવી હય.]

મુસદ્દાસાત.

હુસીના—ગયા કલસે મેરા દિલખર તો ફિરકર ક્યું નહીં આયા ?
મેરા બેકલ હય જી અફસોસ ! શોહર ક્યું નહીં આયા ?
સખા તૂ લા પતા મેરા ચુલેતર ક્યું નહીં આયા ?
ખતા ફુમરી કે વહે રશકે સનોખર ક્યું નહીં આયા ?
પ્રુદા જાને, મેરી રહ રહકે છાતી ક્યું ધરકતી હય !
ધલાહી અખર ! દહની આંખબી કબસે ફરકતી હય !

[અલીબાબા, શાનિમ, મુજૈયન ઐર જરીના
રોતે હુવે, કઈ દોસ્તોં ઐર સહેલિયાંકે
સાથ આતે હયેં ઐર ફાસિમકે મરનેકી
અખર સુનાતે હયેં.]

અલીબાબા—પ્રુદાને હમસે અય ભાબી છુરાયા હાય ભાઈકો,
ગયે મિલને મગર હમને ન પાયા હાય ભાઈકો.
હવસને જરકે દુનિયાસે ઉઝાયા હાય ભાઈકો,
ક્રિયા હય ફતલ ચોરોંને, જૈવાયા હાય ભાઈકો.

[હુસીના આહ ભરફર ગીરતી હય, ઐર માતમ
કરતી હય.]

ઉઝાકર લાશ ફાસિમકી મયેં ધરમેં અપને લાયા હું,
અખર ધસકી મુનાને તુમકો જલ્દીસે મયેં આયા હું.

તહતુલે લેકે.

હસીના—ન તુઝકો તપને વખાને મારા, ન તુઝકો રંજી બલ્કાને મારા.
તેરે હવસકી સંજને મારા. તેરેહિ હિસો હવાને મારા.
ગયા મુઝે હોરકર તુ દિનબર, રહા ન અબ કોઈ મેરે સર પર,
જિયુંગિ બિન તેરે હાય ! ક્યું કર ? મુઝે નહીં ક્યું પુદાને મારા ?
[સખ કાસિમકે મરને પર ઐર હસીનાકી
હાલત પર અફસોસ કરતે હય.]

સખ—હાય રહે હાલત, અહાહાહાહા, કાબિલે હસરત, અહાહાહાહા !
કલ યી બહોસૂરત, આજ રહે હય ગત, અહાહાહાહા, અહાહાહાહા !
માલ ન દૌલત, જોર ન તાકૂત, ઈસ્માલિયાકૂત, દેતી હય સંગત,
જબકે અજલકી આતી હય તૌબત, અહાહાહાહા, અહાહાહાહા !

અલીબાબા—ઝૂડી હવસ હય નામો નિશાંકી, માલ કહાંકા ? જાહ કહાંકી ?

સખ—મૈત ખરી હય પીરો જવાંકી, અહાહાહાહા, અહાહાહાહા !

મુન્નૈયન—માલ ખજાના, જોર જવાંની, અંત ફસાના, અંત કહાની,

સખ—યેક દિન આખિર જન હય જાની, અહાહાહાહા, અહાહાહાહા !

[હસીના રોતી હય.]

મુસદ્દસ.

હસીના—હય હય કહાં ગયા તુ હમારા ધુરૂકે સાથ !

અલીબાબા—આયા બકાકે સાથ, સિધારા ફનાકે સાથ !

અલતા કિસીકા જોર નહીં હય કુજાકે સાથ !

૧ દોસ્ત—અબ રો પીટકે ક્યા કરોગી ! અલનેવાલા તો અલ બસા. અબ જનાજ ઉઠવાનેકી ફિક કરો.

અલીબાબા—દોસ્તો ! તુમ હમારે દર્દ શરીક હો. ખરાય પુદા ધસ રાજકો અપને દિલકે હુજરેમે દર્શાનેકી તરફ છિપાના, ઐર દહનકે દરવાજે પર ખામોશીકી કુંજ લગાના ! કાસિમકી લાશકી ખબર અગર ચોરોને પાછ, તો ચૂંહીં સમઝો કે હમ સખકી મૈત આછ !

૨ દોસ્ત—અજ હમ ક્યા અયસે બેવફૂદ હય, જો અપને દોસ્તકી જાન જવાય, ઐર પુદબી મૈતકે મુંહમે જાય ? બેફિક રહો, હમ ધસ બેદકો છિપાયેંગે, જાનકે સાથ લે જાયેંગે.

અલીબાબા—ખરી મેહરબાની ! મયે હસીનાસે ગોરો કફનકે મશવિરે કર જલદ આતા હું, જનાબા ઉઠવાતા હું.

૧ દોસ્ત—બેશક મશવિરા કીજિયે, દિલાસા દીજિયે. [હસારોસે] ચલિયે સાહેબોં આપયે, તશરીફ લાપયે.

સખ—ચલિયે. [સખ જાતે હયે, અલીબાબા ધધર ઉધર દેખ-કર આહિસ્તા મસલહત કરતા હય.]

મુખમ્મસાત.

અલીબાબા—લખ નહીં હમકો જરાબી અખ હિલાના આહિયે,
જિસેતરહું મુન્કિન હો બેદઅપના છિપાના આહિયે.
લાશકો ધરસે ન બાહિર લેકે જના આહિયે,
કુત્ર ઉસકી મેરેહી ધરમે જનાના આહિયે.

મુજૈયન—વારતે ધસકે કફન તો ચેક સિલાના આહિયે ?

અલીબાબા—એક દરજ મેરેહી ધરમે જુલાના આહિયે,
રાસ્તા ધરકા નહીં ઉસકો દિખાના આહિયે,
બાંધકર આંખોંમે પટ્ટી ઉસકો લાના આહિયે,

મુજૈયન—લાતી હું દરજ-અબી કુછ શમ ન ખાના આહિયે.

અલીબાબા—જા, [મુજૈયન જાતી હય.]

[હસીનાસે.] હસીના ! ચલ મેરે ધર, જલદ જના આહિયે.

[ચલતે ચલતે] મયે કહતા થા કાસિમ ! ન જના ! ન જના ! ન જના !

મગર ન માના ! ન માના ! ન માના !

[અલીબાબા, જરીના વ હસીના રોતે હુવે જાતે હયે.]

બાબ દ્વસરા—દિબાવ છૂટા.

રાસ્તા—મુસ્તફાઝી દુકાન.

(૦)

[મુસ્તફા દરજી હાલતે ઇફલાસમેં દુકાન પર
બચકા અપની પરેશાની ગાતા હય.]

મુસ્તફા—ઓ મૌલા મેરે કયસી હય કિસમત બંદગી ફૂટી !
કિલે દિનસે ગાહક કોઈ, ચેક નહીં હય આયા ધરમેં,
રોટી, ચટની મિલતીથી સો વહેબી અબતો છૂટી !—ઓ.
અયસા મન્દા કારખાર હય, છૂટા ધંદા ઐર કાર હય,
સીના શમસે તાર તાર હય, સીનેકા કમ રોજગાર હય;
હાય ! હાય ! હાય ! હાય !—ઓ.

[મુજૈયન આતી હય, ઐર મુસ્તફાકો દેખકે
ખુશ હોતી હય.]

મુજૈયન—અજી ખલીફાજી !

મુસ્તફા—અજી આવ અન્નાજી.

મુજૈયન—કુછ ઉદાસ હો, કયા કિસી ફિકમેં હો ?

મુસ્તફા—ઉદાસ ન હૂં ? ન ધંદાં હય ન કામ હય, ન પલ્લે
કોરી હય ન દામ હય. દેસમેં વળા મરકીબી નહીં આતી, કે મુઝે
જરા ફરાગત હો જાતી !

મુજૈયન—વળા આય ઐર જો તુમહીકો લે જાય તો ?

મુસ્તફા—મુઝે લે જાય તો રોજકા બખેરા સિરસે જાય, ન લે
જાય તો કુછ પયસે દે જાય ! મગર આજ કલ તો દુનિયા અમર હુમ્મ જાતી
હય ! ન કહીસે રોનેકી આવાજ આતી હય, ન કોઈ જનમ જલી
કફન સિલાતી હય !

મુજૈયન—તૌબાહ ! ખુદા ન કરે !

મુસ્તફા—પ્રુદા ન કરે તો હમારા પેટ ઝૂંકર ભરે? કફન સીકે તો મય્યે પેટ ભરતા હું, જે મુદ્દેકે ભૂકા મરતા હું.

મુજૈયન—સચ હય. પ્રુદાકા અજબ કારખાના હય, યેકકે રંજમે દુસરેકા શાદિયાના હય. ખયર! ન ઘખરાવ, મેરે સાથ આવ.

મુસ્તફા—ક્યા કોઈ મર ગયા હય?

મુજૈયન—હાં! યેક મદુવા ગુજર ગયા હય.

મુસ્તફા—ચલો ખિસ્મિલાહ.

મુજૈયન—યૂં નહીં! આંખોમે પટ્ટી બાંધકે જના હય.

મુસ્તફા—પટ્ટી? કફન સિલાના હય, યા તેલીકે બચલકી તરફ અધેરી ચડાકર ચક્કર ખિલાના હય!

મુજૈયન—ઇસમે કુછ ભેદ હય. મય્યે તુરુહે હાથ થામકે લે જાવુંગી, ઝૌર સિલાઇમે સોનેકા યેક સિક્કા દિલાવુંગી.

[મુસ્તફા અજબમે હોતા હય.]

મુસ્તફા—સોનેકા? સચ કહો?

મુજૈયન—હાં સોનેકા! મગર જિસ તરફ પટ્ટી બાંધકે જના હોગા, યૂંહી ફિર બધે બંધાયે વાપસ આના હોગા.

મુસ્તફા—પર ધત્તને બખેરેકા સખબ?

મુજૈયન—સખબ યહી હય કે મુદ્દેકા ભરમ ભેદ છિપાના હય, ઇસ લિયે ઇસ દબસે જના હય.

મુસ્તફા—ખયર! ચલો ચલુંગા, પેટકે વાસ્તે અંધાભી ખતૂંગા

મુજૈયન—અપના રમાલ લાવો, પહલે આંખે અંધાવો.

[મુસ્તફા રમાલ દેતા હય, મુજૈયન આંખે બાંધતી હય.]

મુસ્તફા—બાંધો, મગર અચસા ન હો કહીં ગરેમે ગિરાવો, કુવા ઝંકાવો

મુજૈયન—ન ડરો! પ્રુદાકો યાદ કરો.

[જોરસે બાંધનેસે મુસ્તફા ચિલાતા હય.

મુસ્તફા—અરે! બસ બસ! જોરસે ન કસ!

મુજૈયન—ન ઘખરાવ, ચલે આવ! કાન પૂછ ન દિલાવ.

[મુજૈયન હાથમે હાથ લેતી હય, મુસ્તફા તાકીદ કરતા હય.]

માહર—જીલ્લા.

મુસ્તફા—દેખો, દેખો, ખીંચે ન જાવો,

મુજૈયન—આવ, આવ, આવ.

મુસ્તફા—ધીમી ધીમી ચાલે ચલાવો, દોરો ન ધાવો,

મુજૈયન—સીટ, સીટ, સીટ!

મુસ્તફા—નહીં નહીં જલ્દી મચાવો,

મુજૈયન—વાહ! વાહ! વાહ! નહીં નહીં જલ્દી મચાવો.

મુસ્તફા—સંબલ! સંબલ કદમ હઠા દેખ બાલકે,

નિડર, ન કર મુઝે હલાક કુવમેં ડાલકે.

ધીરે ધીરે રસ્તા દિખાવો,

મુજૈયન—ઠીક, ઠીક, ઠીક! [મુજૈયન ઝરૂપમેં ચલાને ચાલતી હય.]

મુસ્તફા—કાહે અયસી જલ્દી મચાવો,

મુજૈયન—વાહ! વાહ! વાહ!

ન કર ખતર, ખશર, જરૂર નહીં સાથ હું,

ચલ આ તુ હાથમેં મયેં દિયે હાથ હું—દેખો.

[દિનોંકા જતા.]

બાબ દુસરા—દિખાવ સાતવાં.

ચોરોંકા શુકા.

[ચોરોંકે સરદાર અપને કાકિલેકો કાસિમખી લાશકા પતા લગાનેખી તાકીદ કરતા હય.]

Azventurous—Air.

સરદાર—ભેદ યાર સખ, ખુલ ગયા હય અખ,

લાશ બહો, લાશ બહો, ગઈ હય જખ.

આ રશીકે શમગુસારી, હય હુકો ખેકુરાગી,

આ રશીકે જાનિસારી, દૂંદલા, દૂંદલા બહો શિકાર,

આ રશીકે રાજગાર, દૂંદલા બહો શિકાર.

Wait for the waggon—Air.

સખ ચોર—હાં બેશક મેરે સરદાર, કર લાવે'ગે હમ કાર,
જો હોવેગા વહો મુરદાર, ન છોડે'ગે જિનહાર.

સરદાર—તખ હોગી શાદમાની, જખ હાથ આવે વહો ગ્યાની,
ન પીના હરગિજ પાની, જખ તક ન હો મહે કાર.

સખ ચોર—દુશમન હય વહો જાની, દી જિસને મ્હે હુયરાની,
હોગી કામરાની, જખ હોગા વહો કિતાર !

સરદાર—યો જાવે, જાવ, જાવો, ખસ હૂંઠે હસકો લાવો,
ફિર દોલત હમસે પાવો, અય ચારો તુમ ખિસિયાર.
અખ ધ્યાન હસકા રખકર, તુમ હૂંઠો જાકર ધરધર,
પર નફેશ રખના દિલપર, ન જાના હિમ્મત હાર !—દુશમન.

[સિવાયે ઐયાર સખ જાતે હૈયે, ઐયાર ચોરકા
પતા લગાનેકી ફિક કરતા હય.]

ઐયાર—સરદાર સાહિબને ઇફરાર ક્રિયા હય, કે જો ચોરકા
પતા લગાયગા, વહો ઇનઆમ પાયગા. [સોચકર] ચાર ઐયાર ! અખ
તૂ કોઈ ઐયારીકા ખાના તૈયાર કર ! બેસ ખદલ કર, ખુફિયા નિકલકર
પતા લગા ઇનઆમ પા, ઇનઆમકે સાથ ખરાઈ, ઐર નામ પા-
કહેવઆને, અંડુઆનેકે આને જાનેમે, ચોર ખાજર યા શરાખ આનેકે
અકર લગાનેમે, બેશક કુછ મુરાશ મિલ જાયગા, નહીંતો મુન્હરી
ટોલીમે મિલ જાનેસે તો જુરર વહો ચોર સીનાજોર હાથ આયગા.
[ઐયાર કાસિમકી લાશકે ચોરકી તલાશમે જાતા હય.]

બાબ તીસરા—દિખાવ પહલા.

રાસ્તા—દુકાન.

[મુસ્તફા માલદાર હોનેસે તારી પીકર ઉસકી લહરમેં ગાતા આતા હય, ઐયાર ચોરકી ફિકમેં દાખિલ હોતા હય.]

પીલૂં—કાફી.

મુસ્તફા—દિલાયા અંધાહ મિયાંને ડલા! મયેં ફરખાન! ઇસ પર મયેં ફરખાન! અહારે ડલા! તેરી તજલા! મયેં ફરખાન! ઇસ પર મયેં ફરખાન! તુહી હય વલા, યહાં મુઅલા! મયેં ફરખાન! ઇસ પર મયેં ફરખાન! ધર ધર બરતર તેરી શાન, તુઝસે હુરમત, તુઝસે માન, તુઝસે પાતા હય ઇન્સાન :—

મહલ, મહલા, મકાં દો તલા, અંગૂઠી છલા, મિઠાઇ ગલા, તેરા અય ડલા! હય ભારી પલા! મયેં ફરખાન! તુઝ પર મયેં

ફરખાન.—દિલાયા.

બનાકે અંધા કદન સિલાયા, મયેં ફરખાન! ઇસ પર મયેં ફરખાન! સિલાકે ડલા મુઝે દિલાયા, મયેં ફરખાન! ઇસ પર મયેં ફરખાન! ઇસ્સે લૂંગા બંગલા બારી, ફિર બાંધૂંગા ઘોરા ગારી, બેતી બારી, જંગલ ઝારી, દાર તારી, મુર્શી બારી! લુંગી, સારી, આ શુલવાર, તિર્છી આરો બૂટેદારી, બન તુજબર, સાહુકાર, લાવું માર, જર બિસિયાર! મલાઈ આ આ ફુલાવું કલા! મયેં ફરખાન! ઇસ પર મયેં

ફરખાન.—દિલાયા.

[કદન સીનેકી બાત સુનકર ઐયારકો શક બનસે મુસ્તફાસે બેદ પાનેકી તજવીજ કરતા હય.]

અખ્યાત.

ઐયાર—[પુદસ] સિયા અન્ધા ખતકે જો છસને કકન !

નઈ ખાત હય ઐર તુશી સુખના !

મિલાકે ધસે હાલ પૂછૂ જરા,

તો શાયદ નિકલ આય મતલબ મેરા.

[મુસ્તફાસે] ખેલીફાજી સાહેબ અલેકસિ સલામ !

મુસ્તફા—સલામ આઈયે, આઈયે નેકનામ.

ઐયાર—કહો, યુશ તો હો ?

મુસ્તફા—મિહરબાની જનાબ.

ઐયાર—સિલાઈકા હય આજ કલ કયા હિસાબ ?

મુસ્તફા—અજી નિર્મ કપસા વ કપસા હિસાબ,

જો મરજીમેં આયે સો દેના જનાબ !

તુમારે યહાં કોઈ મૈયત હુઈ.

મુઝે લેને આયે ધુનાયત હુઈ.

ઐયાર—તુમને આંખે ખાંધકર કોઈ કકન સિયા ? રહે અજબ

કામ ક્રિયા !

મુસ્તફા—અજી રહે કયા ખરી ખાત હય, રહેતો ઐક અદનીસી

કરામાત હય. મયેં સોતેમેં ટાંકા લગાવું, જખતો સચ્ચા દરજી કહાવું !

ઐયાર—ઐહો ! રહેતો અજબ કલામ હય ! અજબ અનોખા

કામ હય !

મુસ્તફા—ઐરબી મુનિયે:-

કાફી--લહુરા.

કામમેં હો ઝમક ચમક, રૂપ રહે ચમક ડમક,

સજ સજવ ચલક ઝલક, સાજ ખાજ હટક મટક;

ઠીક ઠીક ચટક મટક, ચાલ ચપલ લટક મટક—કામમેં.

નીમા જમા, ડગલા ટોપી, ચપકન અચકન, લહંગા સારી,

કુર્તી કુર્તી, અંગિયા ચોલી, સદરા સદરી, ઝોલા ઝોલી;

નેકા અમિયા, દામન ખોલી, માજ ચપલા, પરદા લુંગી,

સિલવાલો જો દિલકી મરજી, હર છબકા કપરા નવ તરજી;

મયેં હં સખસે પક્કા દરજી, લેકિન દૌલતકા હં મરજી.

ਭਪਰੇ ਸੀਨਾ, ਨਾਰੀ ਪੀਨਾ, ਭਯ ਤਕ ਭੁਨਾ, ਤਯਤਕ ਸੀਨਾ.

ਪੋਸ਼ਾਕ ਸੋਨੇਕੇ ਮੋਲ, ਪੋਸ਼ਾਕ ਹੀਰੇਕੇ ਮੋਲ,

ਫੁਟਕੇ ਮਠਕੇ, ਮਠਕੇ ਲਟਕੇ, ਭਯਕੇ ਅਪਕੇ, ਭਲਕੇ ਅਮਕੇ—ਕਾਮਚੇ.

ਐਧਾਰ—[ਫ਼ਰੇਯਸੇ] ਆਕੁਰੀਨ ! ਮਗਰ ਫ਼ੈਨ ਥਾ ਯੇਹਾ ਕੁੰਨ
ਸਿਲਾਨੇਵਾਲਾ ? ਫ਼ੈਨ ਥਾ ਯੇਹਾ ਲਾਥ ਥਾਮਕੇ ਲੇ ਯਨੇਵਾਲਾ ? ਯੇਹੋਤੋ ਫੁੱਛ
ਅਯਯ ਆਤ ਹਯ !

ਮੁਸ਼ਤਫ਼ਾ—ਫ਼ਾਝ ਥਾ ! ਤੁਝੇਂ ਕਯਾ ? ਤੁਮ ਫੁੱਛ ਸਿਲਾਨੇ ਦਿਲਾਨੇ
ਆਏ, ਯਾ ਗਾਂਵਤੀ ਨਮਸ਼ ਯੁਕਾਨੇ ਆਏ !

ਐਧਾਰ—ਮਿਥਾਂ ! ਯਰਾ ਕਰੇ ਦਿਲਕੋ ਨਰਮ ਕਰੋ, ਯੇਹੇ ਲੋ ਰੁਪਏ
ਲੋ, ਸੁਕੀ ਗਰਮ ਕਰੋ ! [ਰੁਪਯ ਦੇਤਾ ਹਯ] ਐਰ ਮਿਫ਼ਰਯਾਨੀ ਫ਼ਰਮਾਕੇ
ਯਨਾਥ ਕੇ ਖਸ ਤਰਹੁ ਕੁੰਨ ਸਿਲਾਨੇਵਾਲਾ ਫ਼ੈਨ ਥਾ ?

ਮੁਸ਼ਤਫ਼ਾ—ਥਾ ਨਹੀਂ ਮਗਰ ਥੀ !

ਐਧਾਰ—ਫ਼ਾਝ ਐਰਤ ?

ਮੁਸ਼ਤਫ਼ਾ—ਓ ਫ਼ਯਰਤ.

ਐਧਾਰ—ਘੁਡੀ ਯਾ ਯਾਲੀ ? ਗੋਰੀ ਯਾ ਫ਼ਾਲੀ ?

[ਮੁਸ਼ਤਫ਼ਾ ਘੁਸ਼ ਹੋ ਕਰ ਤਅਸ਼ਰੀਫ਼ ਸੁਨਾਤਾ ਹਯ.]

ਐਯਾਲਾ.

ਮੁਸ਼ਤਫ਼ਾ—ਸੁੰਦਰ ਤਨ ਪਰਿਯੋਸੇ ਆਲਾ ! ਧਾਰਾ ਮੁਖੜਾ ਯੋਲਾ ਯਾਲਾ !

ਗਾਲ ਫ਼ਿਸਕਾ ਰੁਖ਼ਤਿ ਗਾਲਾ ! ਯਾਲਾਧਨ ਯੇਯਨਚੇਂ ਯਾਲਾ !

ਐਧਾਰ—[ਫ਼ਯਰਾਨ ਹੋਕਰ] ਅਯਸੀ ਕੁਮ ਸਿਨ ਐਰ ਧੰਤਨਾ ਯੜਾ
ਕਾਮ ! ਖਸ ਕਾਮਚੇਂ ਫ਼ਾਝ ਯੇਦ ਹਯ ਲਾ ਕਲਾਮ !

ਮੁਸ਼ਤਫ਼ਾ—ਯੇਦ ਨ ਹੋ ਤੋ ਫ਼ਾਝ ਸਰ ਕੁਯ ਅਧਾਯ ? ਯਾਧ ਤਰਿਯਾ
ਯਰਿਤਕਾ ਯੇਦ ਫ਼ੈਨ ਪਾਯ ! [ਖਧਰ ਫ਼ਯਰ ਦੇਯ ਆਵਿਸ਼ਤਾ] ਥਾਯਦ ਸੁਫ਼ੇਂਕੀ
ਫ਼ੁਕੀਫ਼ਤ ਫ਼ਿਧਾਨੇਕੀ ਯੇਹੇ ਤਯਵੀਯੁ ਥੀ.

ਐਧਾਰ—ਅਰੇ ਧਾਰ ! ਨ ਧਯਰਾ ! ਦੇਯ ਮਯੈਂ ਤੁਝੇ ਘੁਸ਼-ਕੁੰਗਾ.
ਲੇ ਐਰ ਲੇ, ਯਲ ਯੇਹਾ ਧਰ ਯਨਾ ਦੇ.

[ਐਧਾਰ ਰੁਧਾ ਦੇਤਾ ਹਯ, ਮੁਸ਼ਤਫ਼ਾ ਘੁਸ਼ ਹੋਕੇ ਲੇਤਾ ਹਯ.]

ਮੁਸ਼ਤਫ਼ਾ—ਸਾਫ਼ੇਯ ! ਮਯੈਂਤੋ ਆਂਯੇਂ ਯੰਧਾਕਰ ਗਯਾ ਐਰ ਆਯਾ,
ਨ ਤੋ ਰਾਸ਼ਤਾ ਦੇਯਾ ਨ ਧਰਕਾ ਫ਼ਰੀਨ ਪਾਯਾ.

અયત.

ઐયાર—ફિર કિસ તરફ નિશાન હસ ઐરતકા પાવુંગા ?

મયેં બેપતા લગાય યહાંસે ન જાવુંગા !

મુસ્તફા—હસ ઐરતકા તુમહેં ઇતના ક્યું ધ્યાન હય ?

ઐયાર—તઅરીફ સુનકર હસકે દીદારકા અરમાન હય.

અખયાત.

મુસ્તફા—મુંહ માંગા દામ આપકે દમસે જો પાવુંગા,

તો અફઝ અપની આપકિ ખાતિર લરાવુંગા.

આંખોંકો ફિર બંધાકે હસી સિમ્ત જાવુંગા,

ગિન ગિનકે હર કુદમકો, પતા મયેં લગાવુંગા.

ઐયાર—ફકત શુમારસે ઠીક પતા મિલના આસાન હય ?

મુસ્તફા—જાતે જાતે મયેંને કુદમ ગિન લિયેથે સો ધ્યાન હય,

પૂછ પૂછકે દહને બાયેંકાલી દિલ પર નિશાન હય.

ઐયાર—મગર મેરાબી ભેદ ન ખુલનેકે લિયે તુમહેં આંખેં
બંધાયે હવે વહાંસે વાપસ આના હોગા !

મુસ્તફા—જિસે પયસા કમાના હોગા, હસે રંજો ગમલી આના
હોગા. જર ઐર જો આહેં સો કર !

Tara ra Boom Dere—Air.

જો તુઝકો કરના હો સો કર, લેકિન રખલે પદલે જર,

મરતે જીતે ધર બાહીર, બેજર બંદા બેવકર.

ઐયાર—લો કોઈ દબસે પયસા બર, હો આપી ફિર તો સર સબ પર,
જો ધરમેં જર હો જોર આવર, તો ગાયો બયકે બે ખતર.

દાનો—તાનાના તૂમ તનૂમ, તાનાના તૂમ તનૂમ,

તાનાના તૂમ તનૂમ, તાનાના તૂમ તનૂમ;

તાનાના તૂમ તનૂમ, તાનાના તૂમ તનૂમ,

તાનાના તૂમ તનૂમ, તાનાના તૂમ તનૂમ.

[દાનોં જાતે હયેં, દૂસરે તરફસે દો ચૂરનવાલે
બાની બોલતે આતે હયેં, ઉનકે સાથ કઈ
આદમી આકર અપને અપને હુનરકી
બરાઇ જતાતે હયેં.]

ચૌબાલા.

બાંકા—મેરા ચૂરન સખસે ખાલા, ધસમેં કેસર અખ્ખર ડાલા,
ધનિયા, છૂરા, ગરમ મસાલા, ધસમેં પરા નમક હય કાલા.

બૂટા—મેરા ચૂરન સખસે ખાલા, અફક, હલ્દી, દાના કાલા,
કાલી હર, ધમ્મીભી ડાલા, ખાકે હોગા લાલમલાલા.

બાંકા—જિસકો હો કુછ કુનસી, ફોરા, ખાલે ચૂરન મેરા થોરા,
હો ભે ગધા બને વ્હો થોરા, મેરે ચૂરનકા નહિં ભેરા.

બૂટા—મય્યેને લવંગ બનાઈ બિહતર, ધસસે ભાગે રોગ ભગંદર,
ધસકે ખાતે જલે જલન્ધર, ચૈને તીન ધરીકે અંદર.

બાંકા—મેરે સિરકેમેં હય રાઈ, જિસસે ભાગે બાદી બાઈ,
ધસકો કેવરેસે ખસવાઈ, જિસને ખાઈ લજ્જત પાઈ.

બૂટા—દારૂમછાલ ન મેરી ખાયે, મરતે દમ તક વ્હો પચતાયે,
હોંગ ઝૌર મેથીભી ભે બાયે, ખાકે બંદેસે લે જાયે.

બાંકા—મય્યેને પાક બનાયા અયસા, ધસમેં પરા મસાલા કયસા ?
બૂટા બને જવાંનો જયસા, અખ્ખકે દેખો, ખોલો પયસા.

બૂટા—ચાટન મેરી ચાટે ચટપટ, ખાંસીકી ટલ જાયે અટપટ,
સદીં સારી ભાગે સટપટ, જલન જિગરકી જાયે અટપટ.

[હફીમ જાલીનૂસ શેખી હાંકતા હય.]

સિંધ—ભયરવી.

જાલીનૂસ—ક્યા બેચતે હો ચૂરન, ઝૂટે હફીમ બનબન,
હમ હયેં હફીમ પૂરન, દેખો હુતર હમારા.
ચાંદીકા ખાક કરતે, સોનેકો ખાક કરતે,
તૈયાર પાક કરતે, હમ મારતે હયેં પારા.
હર દર્દકી દવાઈ, ઉસ્તાદને સિખાઈ,
ચ્હુ પેટ હય હમારા, હુકમાનકા પિયારા.

[નીમ હફીમકી શેખી સુનકર રાહી ઉસકો
બનાતે હયેં.]

૧ લરકા—અજી હફીમજી આપકા નામ ?

જાલીનૂસ—[દમસે] હફીમ જાલીનૂસ ! [દસરા લરકા બનાતા હય.]

૨ લરકા—ક્યા ? બરો ધૂસ ? [તીસરા લરકા મસખરી કરતા હય.]

૩ લરૂકા—નહીં, નહીં! મટિયાકૂસ!

૪ લરૂકા—અરે મટિયાકૂસ નહીં, મખ્ખીચૂસ!

જાલીનૂસ—ઝો જંગલી મનહૂસ! મુઝે નહીં પહ્યાનતે?
હફીમ “બતલોમૂસકા” ઘરાના નહીં જનતે?

૧ લરૂકા—હફીમજી જુખાર હો તો ક્યા ખાના?

જાલીનૂસ—ખીયારમે દહીં જગાકે પી જના.

૨ લરૂકા—ખાંસીકી કોઇ દવા બતાનો!

જાલીનૂસ—તીબૂકે અરકુમે ચક્રર મિલાકે ખાના!

૩ લરૂકા—અહહા! વાહરે હફીમ જાલીનૂસ! અલ અમાન!

૪ લરૂકા—“નીમ હફીમ, ખતરયે જન!”

જાલીનૂસ—મુરખ નાદાન! ગધે ક્યા જાને જુઅફરાન? ચહે
હોમી અપાથીકો ધલાજ હય. [લાલખાં જાલીનૂસકી હિફારત કરતા હય.]

લાવની—કલ્યાન,

લાલખાં—અરે ઝો જૈવારો, દવા દેતે હો હજારો, ઝૂટી ઝૂટી નાબકારો,

કુછ સમઝબિ હય? કુછ સમઝબિ હય?

રોગકો ન જાનો, ન તો દવાકો પહ્યાનો,

અયસી હિકમત અય દિવાનો,

કિસ શરજકિ હય? કિસ શરજકિ હય?

આસરે તુમારે, મારે જાતે હુયેં જેઆરે, અરે ધાતકી ક્યારે,

કુછ ડરો! ડરો! કુછ ડરો! ડરો!

મરજ દવા, અરે મિયાં, મરજ દવાકા હુનર જરા,

તુમ સીખો બલા, ડાકટર બનો, ડાકટર બનો—અરે.

[જાલીનૂસ લાલખાંકી હિફારત કરતા હય.]

મજૂકૂર—તર્જ,

જાલીનૂસ—અરે ઝો દીવાને, કિસે આયા હય બહકાને, ખુદ રાહ તુમ ન જાને,
અય મિયાં ચલો! અય મિયાં ચલો!

કિયા જો સુધારા, કિયા બલા ક્યા હમારા? ક્યા દેસકો સૈવારા?

કુછ જવાબ હો! કુછ જવાબ હો!

ખરાંડી ચડાયે, મુંહમે ચુકટ દબાયે, અયનક આંખોમે લગાયે,

બસ યહી! કહો? બસ યહી! કહો?

બાપ ચચે, અરે મિયાં, બાપ ચચે તો સૈવર ગયે,

તુમ ગુજર ગયે, કુછ હયા કરો! કુછ હયા કરો!—અરે.

[મલીનસ ઝૌર લાલખાં ચલે જાતે હૈય, ચૂર-
નવાલે અપની અપની ખરાબ મારતે હૈય.]

ક્રિ.કે

ખાંકા—અણ તાણ હય દાલ, નમક મિચી હય લાલ,
ખડત હિન્દા હય માલ, અણ લીજિયે, ઇસે લીજિયે.

ખૂટા—અણ અદક રસદાર, ભરા લજજતમેં યાર,
મજા દેગા બિસિયાર, અણ લીજિયે, ઇસે લીજિયે.

ખાંકા—ધનિયા સજખ બનાઈ, સોંત્રી ભૂતી બુનાઈ,
પુશખૂમેં હય ખસાઈ, ચખ્ખે સો યાદ રખ્ખે.

ખૂટા—ચૂરન ચાટન વ રાઈ, ખટ્ટી મિઠી ખટાઈ,
ખાદિકી હય દવાઈ, ચખ્ખે સો યાદ રખ્ખે.

લરકા—થેક પયસેકી દાલ, નઈ તાણ કિલહાલ,
નમક લિમૂસે ઝાલ, અણ લીજિયે, મુઝે લીજિયે.

ખાંકા—લે લો મેરે લાલ, હો દરદમ પુશહાલ,
હું દારમકી છાલ, અણ લીજિયે, ઇસે લીજિયે.

[ખાંકા દાલ ખાંધકે દેતા હય, પયસા લેતા
હય. તોન ઠગ આતે હૈય, ઝૌર દૂર અરે રહ-
કર ચૂરનવાલેકો ઠગનેકા ધરાદા કરતે હૈય.]

૧ ઠગ—આજ કોઈ ન ફૂંસા, તો અલ્લાહમિયાંતે ચૂરનવાલા
મિલા દિયા. ક્યું ક્યા મરણ હય ?

૨ ઠગ—ચલો આવ, હાથ આજુભાવ, ગલ્લા ઉગાવ.

૩ ઠગ—તો ચલો, આગે બડો.

[તોતોંકા ચૂરનવાલેકે પાસ આકર ચીજે દેખતા.]

૧ લરકા—[પયસા દેકર] મુઝે પયસેકી દાલ દે.

[ખાંકા પયસા ગલ્લેમેં રખતા હય.]

૨ લરકા—મુઝે ઘેલેકી છાલ દે.

[પયસા દેતા હય ખાંકા ગલ્લેમેં રખતા હય.]

૩ લરકા—મુઝે દમરીકી પાચક લા.

ખાંકા—દમરીકી ? ચલ ! ચલ ! દવા ખા.

૨ લરકા—ઇસ ગરખરમેં મેરા ઘેલા ન ભૂલ જના !

૧ ઠગ—ભાઈ પહેલે મુઝે દેદે.

બાંકા—પયસા ?

૧ ઠગ—દો દો દરે લેગા ક્યા ?

બાંકા—દો દરે કિસકો દિયા ?

૧ ઠગ—પયસા લેકર ગલેમેં ડાલા, ઐર કહતા હય, [મુંદે બનાકો] “કિસકો દિયા ?”

બાંકા—કય ગલેમેં ડાલા ?

૧ ઠગ—અરે તુને ઠંગ ક્યા મચાયા હય ? ક્યા ભંગ પીકે આયા હય ?

બાંકા—[હસરે ઠગસે] દેખો મિયાં ! ભંગ મચેને પિયા યા હુજૂરને ?

૨ ઠગ—બ્હો તુમ જનો, રહે જને ! પર ઇસ ગરબરમેં મેરા પયસા ન ભૂલના !

બાંકા—વાહ મિયાં ! તુમભી ગલે પરને લગે ?

૨ ઠગ—[તીસરે ઠગસે] અજી ખાં સાહેબ ! જરા બતાધયે !

બાંકા—ઇન્હોને પયસા કય દિયા, ફરમાધયે !

૩ ઠગ—સચ્ચ હય. આપકો દિયા, આપને ગલેમેં રખ લિયા.

૧ ઠગ—ક્યું અખ ?

બાંકા—મિયાં ! રહે ઇગપના કિસી ઐરકો બતાવ ! મુઝે ન સતાવ.

[પહેલા ઠગ ચૂટચૂટ ચિડતા હય.]

૧ ઠગ—ઠગ મચે હું યા આપ ?

૨ ઠગ—રહે ઐર ઇસકા બાપ !

૧ લરકા—અરે પર મેરી દાલ ?

૨ લરકા—ઐર મેરી વેલેકી છાલ ?

બાંકા—લો ભાઈ. [દોનોકો દાલ, છાલ બાંધ દેતા હય ઐર બહેંગીવાલેકો કહતા હય.] જરે થાનેપરસે એક સિપાહીકો બુલા લા.

૨ ઠગ—અરે સાહુકાર ! ચલ થાને પર ! કિસે ડરાતા હય ?

[હસરા ઠગ ચૂરનવાલેકી ગરદન પકડતા હય.]

૧ ઠગ—ક્યા રહે ગલે પરના તુઝેહી આતા હય ?

[પહેલા ઠગ હાત પકડકે ખીંચતા હય, લરકે ગુલ મચાતે હય, સિવાયે તીસરે ઠગ, ખૂટા, બહેંગીવાલે ઐર લરકેકે, સચ્ચ થાને પર જાતે હય.]

૩ હંગ—એતો અછા ગલેપરૂ દય !

બૂટા—ગલેપરૂ નહીં, બેચારા ભોલા દય, ઇસ લિયે બૂલા દય.

૩ હંગ—ભલા આપ ઇસ લરૂકે ગયતાનકનદેસે થોકા ન ખાતા !

બૂટા—જંદા અપસા કચ્ચા નહીં લે થોકા આપ ઐર કિસીકે દામમેં આપ.

૪ લરૂકા—[હંગકો કિનારે લેનકર] તાતા ! સુધે દાલ દિલવાવ, પયતા નહીં દય !

૩ હંગ—દાલ ? અછા. [બૂટામેં] લા બાઈ પયસેકી દાલ.

બૂટા—લો મેરે લાલ. [હંગ થોગી દાલકો ખાકર મુંદ અટખાતા દય, ઐર લરૂકેકો કિનારે લેનકર કહતા દય.]

૩ હંગ—લે બેટા ! કિનારે ગયકે ખાલે. [લરૂકા બાજુ ખરૂ હો ખાતા દય.] વાહ પકું ! દાલ તો ફસ કિલાસ ખતા લાયે !

બૂટા—અજી થેક બાર આપ તો સૌ બાર હેંદ આટતા આયે !

૩ હંગ—અછા ! જરા દારૂમ છાલકા તો મજા અખાવ, લાવ પયસેકી લાવ. [બૂટા કાગજમેં દેતા દય, હંગ લેકર આટકર ખૂદા કરતા દય.]

બૂટા—પયસા ?

૩ હંગ—લો બાઈ. -[ઝૂટઝૂટ કિસા ટટોલકર] અરરર ! થયલી ધરમેં બૂલ આયા ! હાટર બાઈ અભી લાયા.

બૂટા—ક્યા એતબાર ?

૩ હંગ—ન એતબાર હો તો અપતા માલ લો.

બૂટા—ઝૂદા માલ લેકે ક્યા કર ?

૩ હંગ—તો જરા હકર, ઘર નજદીક દય, અભી લાતા હું, [લરૂકેકો ખતાકર.] અચ્ચેકો છારે જતા હું.

બૂટા—એ ક્યા તુમારા અચ્ચા દય ?

૩ હંગ—મેરા ભતીજ દય.

બૂટા—અછા, જલ્દી આવ.

૩ હંગ—અભી આયા. [લરૂકેમેં] બેટા ખાયા ? કુછ ઐર લે. [બૂટામેં] બાઈ ! લે માંગે સૌ દે. [હંગ જતા દય.]

બૂટા—અચ્ચા ! ક્યા આદિયે ?

૪ લરૂકા—તોલી દાલ તાદિયે.

બૂટા—પયસેકી ઝોર લે. [લરકેકા લેના ઝોર જાને આહવાં,
બૂટા ઉસે રોકતા હય.] કહાં જતા હય ?

૪ લરકા—ધલ ધાતા હં.

બૂટા—ઠહર જા, અપને અચાકો આ લેને દે.

૪ લરકા—તતા તૌન ?

બૂટા—તતા તૌન ? અલી જો સૌદા લે ગયા વ્હો ! [પકરતા ઝોર
... કો કાય ઉઠાના.] ઠહર, નહીં તો હપ્પર માફંગા, દાંત ગિરા હૂંગા.

[લરકા ડરકર રોતા હય, આપ ઉસકી તલાશમે
આતા હય, ઝોર રોતે હુવે દેખકર બૂટેસે
પૂછતા હય.]

આપ—અરે ક્યું મારતા હય ? [ગુસ્સેસે બૂટાપર આંખે નિકાલતા હય.]

બૂટા—ધસકા અચા માલ લેકે ધસે યાંહાં છોરકર પયસે લાને
ગયા હય, વ્હો ભાગા જતા હય.

આપ—[હયરતમે] ધસકા અચા ? મયેં ધસકા આપ હું ઝોર
મેરા ભાઈ તો મરે ગયા !

બૂટા—[હયરતમે] તો ફિર વ્હો લરકા કૌન સપુર્દ કર ગયા ?

આપ—[બેટેસે] બેટા ! વ્હો કૌન થા ?

૪ લરકા—[રોકર] કંધૂ ઝોર ઉત્તે થાતી.

આપ—ફજ્જૂ ઝોર ઉસકે સાથી ? [બૂટેકો] લાલા ! ફજ્જૂ ડગકો
તુ નહીં પહચાનતા ? ઉસકે સાથીયોંકો નહીં જાનતા ?

બૂટા—હાં. નામ તો સુના હય મગર પહચાનતા નહીં ! મયેં
તાજા વારિદે હું.

આપ—અબ સરે પીટ કર રો !

બૂટા—મયેં થાને પર જાતા હું, વ્હો સબ વહીં ગયે હયે.
[બહુગીવાલેસે] ચલ ઉઠા.

આપ—અચગા તો ભર પાયગા.

[બૂટા જાને આહતા હય, સબ લરકે શુલ
મચાતે હયે, ઝોર સિવાયે આપ બેટેકે
સબ જાતે હયે.]

શયતાન ! ચલ ધર ! મયેં ન આતા તો માર આકે મર જાતા !

[આપ બેઠાં જાતે હૈયે, મુજૈયન, શાનિમકે
ધરમે ન આનેસે ઉસકી રાહ તકતી અપની
જવાંતી ઐર જોયન પર અફસોસ
' કરતી આતી હય.]

આસાવરી તોહી—હું મરી.

મુજૈયન—જોયનકે ફૂલ ખિલે ખિલે,
નાહીરે આવે નજર ભંવર રસ ચૂસનહારો ડાર
પર—જોયનકે.

માર, કોયલ બોલે, પલપલ ભયે,
બાણ હરે, મેરો નયન ભરે ;
ખિરહુ આગ જલ નયનવાસે ઢર—જોયનકે.

[મુજૈયન, સામનેસે ઐયાર ઐર મુસ્તફાકો
નયે ઢંગસે આતે દેખકર હૃયરાન હોતી હય.]

અરે ! રહેતો વહી પંચસેકા શરજી, મુસ્તફા દરજી હય, જો આંખે
ખંધાકર કાસિમકા કરૂન સી ગયા ! રહે ફિર કિસ લિયે આતા હય ?
યા ઇલાહી ! કહીં હમારા ભેદ તો નહીં ખતાતા હય ! મુજૈયન !
જરા છિપકે તમાશા દેખ. [મુજૈયન છિપકર દેખતી હય, ઐયાર મુસ્તફાકો
આંખે ખાંધે ખીંચતે હવે લાતા હય.]

Pop goes the weasel—Air.

મુસ્તફા—ધીરે ધીરે ચૂંટકી ચાલ, હોલે હોલે આવો,
પહુંચો જાકે અભિ ફિલહાલ, હલવે માંડે ખાવો.
રાહ હય યહી વહે, યહી વહે રાહ હય,
ધ્યાન ન કોઇ તુમ લાવો ;
દેખકે ભાલકે ચાલસે ઠીક, આપ ધર વહે પાવો—ધીરે.
ગિત્તી કી બરાબર, લો સામને હય વહે ધર ! ખાફી ચુકા દો.
[મુસ્તફા અટકકર ઉંજલીસે ધર દિખાતા
હય, ઐયાર મકાન દેખકર પુશ હોતા હય.]

ઐયાર—અછા, રહે રૂપય લે લો.

[ઐયાર દેતા હય, મુસ્તફા ઐહસાન માનતા હય.]

મુસ્તફા—મેહેરબાની જનાબ.

ઐયાર—અપ્પ જયસે આયે વયસેહી ચલે જવ, ખખરદાર !
આખે ન ખોલના, કસમ ખાવ !

મુસ્તફા—કસમ દીનો હિમાનકી !

[મુસ્તફા જરા ચલકર ઠહરકર પુશ હોતા
હય, ઐયાર તમાશા દેખતા હય.]

જોહનપુરી—જુલ્લા,

પ્યારા વયસા જમાનેકા,
મિઠી મિઠી ખાત બના, વયસે કમા, મૌજ ઉરા—વયસા.
વયસેસે હોં કાંમ સૌરે, ખુરે ભલે સખ તુમારે,
વયસે કમા લો, ચારો જયસે મિલા લો—મિઠી.

[મુસ્તફા ટટોલકર જાતા હય, ઐયાર ઉસે
જાતા દેખ પુશ હોતા હય.]

ઐયાર—વાહ ! રહેતો ઇત્નેમેંહી ઉખલ આયા ! ખખર ! ઘરકા
પતા તો પાયા !

[હધર ઉધર દેખકર.]

ખયત,

નિશાન અપ્પ કરેં દર પે પહચાનકો,
ખુલા લાવું સરદારે જુ શાનકો.

[જમીન પર દેખતા હય, ઐયાર મિટ્ટીકા
દુકરા ઉઠાકર નિશાન કરકે કાલ દેતા હય.]

Married to a Mermaid—Air.

આસાન કરેં ચેક પલમેં ! આસાન ન હો જો કામ,
મુઝસા હોગા કમતર કોઈ, ઐયાર હય મેરા નામ.
ક્યા હું મયેં અપસા વયસા ? દાના હું સ્થાના હું !
જિસકો દાખૂં, ઉસકો આખૂં શૈરન, મયેં અપસા હું.
કયસી ચાલ દાનાઈ, દાનાઈકી હય ચાલ,
ક્યા અછછી જમી જમી જમી હય રહે તાલ—આસાન,
[ઐયાર જાતા હય, મુઝેયન જાહિર હોતી હય.]

ખમાચ—દાદરા,

મુઝેયન—ખાત પાઈરી, હય રહેતો કોઈ અસલ ચોર,
મે હમાન, કર નિશાન, યાદ કી હય ઘરકી—ખાત.

કહું કહું મયેં એ નિશાન, ઐયાર ચાર પાંચ ધરમે જલ્દીડી,
 મિટે મિટે જો કસકા ધ્યાન, ખૂબ ખાત છમેં સમાધરી—હય.
 [સુર્જેયન કમી દુકરેમે નિશાન કરકે અલી-
 બાખાકો ખખર દેને જાતી હય, ઐયાર
 - સરદારકો લેકર આતા હય, ઐયાર સળ ધર-
 પર નિશાન દેખકર દોનાં હયરાન હોને હયે.]

કથાન—ઈએળ તર્જ.

સરદાર—એ કયસા હય, યદાં જતા હય, સારે ધરકે દરમે નિશાન ?

ઐયાર—મયેંને હજરત, કરકે દિકમત, દંદ નિકાજા થા બો મકાન—એ.
 મયેંને કી થી, એક નિશાની ;

સરદાર—ફેર ?

ઐયાર—જદું કયા, દું અંજાન !

સરદાર—સખત અજબ હય, કોન સળબ હય ?

ઐયાર—મયેંબિ નિહાયત દું હયરાન !—એ.

[સરદાર ઐયારકી ખાતકો કૂક માનતા હય.]

સરદાર—અય દીવાને, મયેંને જાને, હયેં એ સળ તેરે ખુદતાન !

ઐયાર—જદું જદું તો કાકો સાહેબ ફોરન મેરે નાકો કાન.—એ.

સરદાર—દૂર હો ! દૂર હો ! જ અળ અહાંમે, કૂકા હય તૂ બેધમાન !

ઐયાર—[ખુદમે] કરકે નકી મિલી ખુરાઈ, એ દેખા અલાદકી શાન !—એ.

[સરદારકો ગુસ્સેમે દેખકર ઐયાર જાતા હય,
 યકાયક અલીબાબાકી આવાજ ધરમે આતી
 હય, સરદાર સુનકે રક જાતા હય.]

ખયત.

અલીબાબા—[અંદરમે] સુર્જેયન દિખા ચલકે બાહિર નિશાન,

કિયા દર પ કિસને હય આકર નિશાન ?

[અલીબાબાકી ખાતપર સરદાર હયરાન હોતા હય.]

સરદાર—નિશાન ! [અવાજવાજા ધર દેખકર] અહા ! ધસ
 ધરમે નિશાનકા ખયાન હય ! શાયદ યદી મેરે ચોરકા મકાન હય !
 [સોચકર] અસ અળ ધસ ધરમે રસાઈ કહું ઐયાર બાકુઅ પાકે સારે

ਆਪ੍ਰਿ ਤਿਸਰਾ—ਫਿਯਾਵ ਦੂਸਰਾ.

ਅਲੀਆਘਾਡਾ ਮੁਕਾਨ.

—੬੩—

[ਐਯਾਰ ਸਰਦਾਰਕੇ ਸਾਮਨੇ ਚੁੱਸਵਾ ਹੋਕਰ ਕੁਝ ਸੁਰਾਸ਼ ਮਿਲਨੇਸੇ ਅਲੀਆਘਾਡੇ ਮਕਾਨਥੇਂ ਤਾਜ਼ਿਰਕੇ ਮਿਸਥੇਂ ਲਾਸ਼ਕੇ ਘੋਰਕਾ ਪਤਾ ਮਿਲਾਨੇਕੋ ਮਿਹਮਾਨ ਹੁਵਾ ਹੁਯ, ਮਗਰ ਘੋਰਕੇ ਗਿਰਕਤਾਰ ਕਰਨੇਕੇ ਅਦਲ ਘੁਫ ਮੁਯੈਯਨਤੀ ਮੁਹੱਯਤਥੇਂ ਗਿਰਕਤਾਰ ਹੋਤਾ ਹੁਯ.]

ਐਯਾਰ—ਕਿਸ ਕਿਸ ਮੁਸ਼ਿਕਲਸੇ ਘਰਕਾ ਪਤਾ ਲਗਾਯਾ, ਮਗਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਨੇ ਲੂਲਾਯਾ; ਪਰ ਸ਼ੁਕ ਹੁਯ ਕੇ ਫ਼ਿਰ ਘੋਰ ਪਾਯਾ. [ਸੋਅਕੇ] ਯਾਰ ਐਯਾਰ! ਸੋਦਾਗਰਕੇ ਮਿਸਥੇਂ ਉਤਾਰੇਕੇ ਅਛਾਨੇ ਤੂ ਖੁਸ ਘਰਥੇਂ ਆਯਾ, ਮਗਰ ਮਾਹੁਵਥ ਮੁਯੈਯਨਕੇ ਮੁਅਰੇਨੇ ਤੋ ਤੁਝੇ ਦੀਵਾਨਾ ਘਨਾਯਾ ! [ਸੋਅਕੇ] ਸਰਦਾਰ ਆਕਾ ਹੁਯ ! ਮਿਹਤਰਕੇ ਉਸੇ ਥੇਤਾ ਘਤਾਵੁਂ, ਮੁਯੈਯਨਕੇ ਕੁੱਸਲਾ ਮਨਾਕੇ ਉਰਾ ਲੇ ਆਵੁਂ. [ਸਾਮਨੇ ਦੇਖਕਰ] ਅਲਾ ! ਛਪਲਛਪੀਥੀ ਭਯਸੀ ਮਟਕਤੀ ਹੁਯ ਆਤੀ ਹੁਯ ! ਭੁਲ ਕਰਕੇ ਆਸ਼ਕੇਕੋ ਡੀਮਾ ਘਨਾਤੀ ਹੁਯ.

Faust and Margurette—Air.

ਗੋਰੇ. ਗੋਰੇ ਗਾਲੋਂਵਾਲੀ,—,—,—,
ਕਾਲੇ ਕਾਲੇ ਘਾਲੋਂਵਾਲੀ,—,—,—,
ਨਾਰੀ ਸੁਨਦਰ ਘਾਰੀ ਸੁਨ ਲੇ, ਘਾਰੀ ਦਿਲਘਰ ਨਾਰੀ ਸੁਨ ਲੇ,
ਘਾਂਡੀ ਤਿਥੀ ਘਾਲੋਂਵਾਲੀ,—,—,—,—ਗੋਰੇ.

[ਮੁਯੈਯਨ ਆਤੀ ਹੁਯ, ਐਯਾਰ ਉਸੇ ਦੇਖਕਰ ਮਕਸੇ ਆਹ ਘਰਤਾ ਹੁਯ.]

ਅਘਯਾਤ,

ਮੁਯੈਯਨ—ਆਹ ਭਯੰ ਘਰ ਰਹੇ ਹੋ ਸਾਹਿਯ ਸਦੈ ?
ਭਯਾ ਭਯੀਂ ਹੋ ਰਹਾ ਹੁਯ ਤੁਮਕੋ ਦੈਦੈ ?

ઐયાર—દિલમેં હય દદ ઐર, ચડતી સાંસ !

—ધસ લિયે બર રહા હું ઠંદી સાંસ.

મુજૈયન—કેન હો તુમ ? કહાંસે આયે હો ?

માલ કિસ કિસ જગજા લાયે હો ?

ઐયાર—મંદા કોચીનશ્રુ સાહુકાર હય, મેરે ઘર હાથી—દાંતકા
બપપાર હય. [સાદ કરનેકે બહાનેસે અંગોડી દિખાતા હય.]

અબયાત.

મુજૈયન—[ખુદસે] મૂટકા સખ સાજ હય, શેખીકા હર અંદાજ હય,
મદ રહે બેશક ફરેખી જમ્મલિયા દમખાજ હય.

[ઐયારસે] ખયર સાહેબ ! આપ આફાકે મેરે મેહમાન હો,
મયે હું ખિદમતકે લિયે હાજિર, જો કુછ ફરમાન હો.

ઐયાર—નાજની તુમસી અગર મિહમાનકી હો મેજખાન,
ક્યું ન વહો મિહમાન ફિર ફરખાન કરદે અપની જાન !

મુજૈયન—મયેતો ચેક લોડી હું અદની, મયે બલા ક્યા ચીજ હું !
આપસે સરદારકે આગે તો મયે નાચીજ હું.

ઐયાર—તુમ હો લોડી ?

મુજૈયન—જ,

ઐયાર—અરે અફસોસ ! રહે ક્યાસા કલામ !

પ્રસ તુમારી શકલ પરતો આદશાહલી હો શુલામ.

રહેતો ખતલાવો બલા શાદી તુમારી હો ચુકી ?

મુજૈયન—ચાહતી હું નિસકો, ઉસકે સાથ શાયદ હો કભી !

ઐયાર—ચાહતી હો તુમ નિસે, વહો આદમી જરદાર હય ?

મુજૈયન—હો મુહમ્મત નિસ જગહ, વહાં જરકિ ક્યા દરકાર હય ?

ઐયાર—ભૂક જખ લગતી હય ક્યા કોઈ મુહમ્મત ખાતા હય ?

મુજૈયન—ચાહનેવાલેકે સંગ ભૂકામિ મરના ખાતા હય !

March.

ઐયાર—મિસ્લે ગુલ હો, રંગબદલો, ચલકે બયદો તુમ ચમનમેં,

ક્યા મજા હય, અયશ ક્યા હય, દુખ સદા હય, લોડિપનમેં.

દિલ મિલાવો, ચયન પાવો, દિલરખા હો, તુમ સજનમેં,

હર ચલનમેં, હર ફૂબનમેં, ખાંકપનમેં, ખુશ અદા !

અલમ ન દર બ દર ઉઠા, ફૂંબૂલ કર, નજર ઉઠા,

ચલ દિલ રહ સદા. કભી ન હું જાદા—મિસ્લે

બાબ તિસરા—દ્વિબાવ દ્વસરા.

અલીબાબાકા મકાન.

[ઐયાર સરદારકે સામને રસવા હોકર કુછ સુરાગ મિલનેસે અલીબાબાકે મકાનમે તાજિરકે ભેસમે લાશકે ચોરકા પતા મિલાનેકો મિહમાન હુવા હય, મગર ચોરકો ગિરફતાર કરનેકે બદલ ખુદ મુજૈયનકી મુહુબ્બતમે ગિરફતાર હોતા હય.]

ઐયાર—કિસ કિસ મુશ્કિલસે ધરકા પતા લગાયા, મગર નિશાનીને ભૂલાયા; પર શુક હય કે ફિર ખોજ પાયા. [સોચકે] યાર ઐયાર! સૌદાગરકે ભેસમે ઉતારેકે બહાને તૂ ઇસ ધરમે આયા, મગર માહુવશ મુજૈયનકે મુખરેને તો તુએ દીવાના બનાયા! [સોચકે] સરદાર ખફા હય! બિહતરકે ઉસે ધતા બતાવું, મુજૈયનકો ફૂસલા મનાકે ઉરા લે બાવું. [સામને દેખકર] અહા! છપલછપીલી કયસી મટકતી હુઇ આતી હય! ફત્લ કરકે આશકકો ફીમા બનાતી હય.

Faust and Margurette—Air.

ગારે ગારે ગાલોંવાલી,—,—,—,
કાલે કાલે બાલોંવાલી,—,—,—,
નારી સુન્દર ખારી સુન લે, ખારી દિલબર નારી સુન લે,
બાંકી તિછીં બાલોંવાલી,—,—,—,—ગારે.

[મુજૈયન આતી હય, ઐયાર ઉસે દેખકર મકસે આહ બરતા હય.]

અબયાત.

મુજૈયન—આહ કયું બર રહે હો સાહિબ સદ ?
કયા કહીં હો રહા હય તુમકો દેદ ?

ઐયાર—દિલમે' હય દદ ઐર, ચડતી સાંસ !

—ધસ લિયે ખર રહા હું ઠંદી સાંસ.

મુજૈયન—કોન હો તુમ ? કહાંસે આયે હો ?

માલ કિસ કિસ જગહા લાયે હો ?

ઐયાર—અંદા કોચીનશ્રુ સાહુકાર હય, મેરે ઘર હાથી—દાંતકા

ખયપાર હય. [સાફ કરનેકે બહાનેસે અંગોઠી દિખાતા હય.]

અખયાત,

મુજૈયન—[ખુદસે] ઝૂટકા સખ સાજ્ય હય, શેખીકા હર અંદાજ્ય હય,

મદ રહે બેશક ફરેખી જમ્મલિયા દમખાજ્ય હય.

[ઐયારસે] ખયર સાહુખ ! આપ આફાકે મેરે મેહમાન હો,

મયે હું ખિદમતકે લિયે હાજિર, જો કુછ ફરમાન હો.

ઐયાર—નાજની તુમસી અગર મિહુમાનકી હો મેજખાન,

ક્યું ન વહો મિહમાન ફિર ફરખાન કરદે અપની જાન !

મુજૈયન—મયેતો યેક લૌડી હું અદની, મયે બલા ક્યા ચીજ્ય હું !

આપસે સરદારકે આગે તો મયે નાચીજ્ય હું.

ઐયાર—તુમ હો લૌડી ?

મુજૈયન—હ,

ઐયાર—અરે અફસોસ ! રહે ક્યસા કલામ !

ધસ તુમારી શકલ પરતો ખાદશાહલી હો શુલામ.

રહેતો ખતલાવો બલા શાદી તુમારી હો ચુકી ?

મુજૈયન—આહતી હું નિસકો, ઉસકે સાથ શાયદ હો કબી !

ઐયાર—આહતી હો તુમ નિસે, વહો આદમી જરદાર હય ?

મુજૈયન—હો મુહમ્મત નિસે જગહ, વહાં જરકિ ક્યા દરકાર હય ?

ઐયાર—ભૂક જખ લગતી હય ક્યા કોઈ મુહમ્મત ખાતા હય ?

મુજૈયન—આહનેવાલેકે સંગ ભૂકાખિ મરના ખાતા હય !

March.

ઐયાર—મિસ્લે શુલ હો, રંગ ખદલો, ચલકે ખયઠો તુમ અમનમે,

ક્યા મજા હય, અયશ ક્યા હય, દુખ સદા હય, લૌડિખનમે.

દિલ મિલાવો, ચયન પાવો, દિલરખા હો, તુમ સજનમે,

હર ચલનમે, હર ફેખનમે, ખાંકપનમે, ખુશ અદા !

અલમ ન દર ખ દર ઉઠા, કુખૂલ કર, નજર ઉઠા,

તેરા કિદા, રહે સદા, કબી ન હું જુદા—મિસ્લે.

[ઐયાર દોળનૂ હો સર ઝુકાકર દામન પકરતા

હય, મુજૈયન ઐયારકી ઐયારી તારૂં જાતી હય.]

મુજૈયન—[પ્રુદસે] વાહ ! મિયાં તો મર મિટે ! અબ પહેલે ઇન્હેં
જરૂર બનાવું, ફિર ઇસ ગુસ્તાખીકો મજા અપ્પાવું.

[અંગોઠી દેખકર ઐયારકો ડ્રસલાતી હય.]

અબયાત,

ક્યાહી નરીસ નંગમં અંગોઠીકે આબ હય !

ઐયાર—ઇસે હજારોં અછો હયેં, રહેતો પ્રરાબ હય !

તુમ શોકસે પહન લો, જો તુમકો પસંદ હો,

હીરોંસે લાદ હું તુમહેં જો મેરે ઘેર ચલો.

[ઐયાર અંગોઠી નિકાલકર પહનાતા હય,

મુજૈયન ઉસે ફરેફતા દેખકર અપને નાજસે

લુભાતી હય.]

પીલૂ—જુદલા.

મુજૈયન—મયેંતો નાજોંકી હું પાલી, અયસી નાજુક છવરેવાલી,

સીધી સાદી ભાલી ભાલી, ખાતેં સબ હય મેરી આલી.

ઐયાર—મયેં હું સરદારોંમેં આલા, માલો દોલતમેંભી આલા,

જો તૂ માહ તો મયેં હું હાલા, તુઝપર સદકે હોનેવાલા.

મુજૈયન—ખાવું નેઅમતકી મયેં થાલી, પહનું ખાસા મલમલ જાલી,

હીરોંસે જરૂવાવું ખાલી, સારી રેશમકી લૂં કાલી.

ઐયાર—તુઝકો શમસે રખખૂં ખાલી, સૌપું અપની કુન્જ તાલી,

ગુલશન દિખલાવું હરિયાલી, તેરા બન જાવું બન માલી.

અયત.

મુજૈયન—ઇસ કંદર મયેં તુમહેં જો ખારી હું,

તુમ હમારે હો, મયેં તુમારી હું.

[મુજૈયન મુસ્કિરા ઐર સર ઝુકાકર ખરી

રહતી હય, ઐયાર ખાતોંમેં આ જાતા હય.]

ઐયાર—[પ્રુદસે] દમમેં આ ગઇ, લુભા ગઇ ! [મુજૈયનસે]

આજ આધી રાતકો સવારી લાવું, તુમહેં લે જાવું ?

મુજૈયન—અયસી જલ્દી મારાખ હય !

ઐયાર—દેરસે દિલકો અજાખ હય.

મુજૈયન—અધજા ! મગર સવારી યહાં આયગી, તો ખાત ખુલ જાયગી ! મયેં યેક સારી લાતી હું, તુમ પહન લો, ઐરાત બનો, મુઝે લેકર અપને ઘર ચલો.

ઐયાર—ઠીક. મયેં લે જાવુંગા, ઐરાત બનકે મરદાનગી દિખાવુંગા.

મુજૈયન—હરો, અભી લાતી હું, [પુદસે] દેખતો સહી કપસા નચાતી હું ! [મુજૈયન જાતી હય, ઐયાર ઉસકી તઅમરીક કરતા હય.]

Buckles on her shoes—Air.

ઐયાર—હલ્દી લગી ન ફિટફિટી, રંગ આયા કપાહિ લાલ,
મઅશકા નઈ મિલી, કયાહી પરી જમાલ !
અદા રાજુખ ! હયા રાજુખ ! રાજુખ અનોખી ચાલ !
ઐર ઉસપે કાલી બલા, હય ગોરે મુંહપે ખાલ !
જુલ્ફ પેચદાર, મુઝેં દિલકો જમ્મલ,
ઐર ઉસપે કાલી બલા હય ગોરે મુંહપે ખાલ !

[મુજૈયન એક સારી લેકર આતી હય.]

મુજૈયન—લો જલ્દીસે પહન આવો.

ઐયાર—તુમ્હીં અપને નાજુક હાથોસે પહનાવો.

મુજૈયન—અજી કોઈ આ જાયગા, તો મૈફમ ચલા જાયગા !

ઐયાર—અધજા, જાતા હું મેરી જાન, આતા હું ધરી આન.

[ઐયાર સારી લેકર જાતા હય, મુજૈયન ઉસે પહચાનતી હય.]

મુજૈયન—ખેશક રહે વહી મરડવા હય, જિસને દરવાજે પર નિશાન બતાયા હય, બેદ લેને યહાં સૌદાગર બનકે આયા હય. અખ બેહતર હય કે હસે રસવા કરાકે યહાંસે નિકાલું, અપને આકાશી આખર ખચાલું.

પીલૂ—ગત.

દેખો તો દાના ! કયાસા માના, મેહમાનીકા શુકરાના !

જિસકે ઘર જાના, જિસકા ખાના, ઉસકાહી સર કટવાના !

આશક બન જાના, સર ટકરાના, જરકી લાલચ દિખલાના !

મતલબકી ગાના, જી લલચાના, ઉલઠી સીધી સમજાના—દેખો. /

યારાના જૂટા દિખ્ખલાના, ઘોકેકા ભરકે પયમાના,
સરકો સુહલાના, ભેજા ખાતા, દેખો જગકા યારાના—દેખો,
[અલીબાબા આતા હય, મુજૈયન ઉસે રોકકર
અજુ કરતી હય.]

અખયાત,

આધયે સરકાર ! યેક વુફા તમાશા દેખિયે,
પહલે તો છિપ જાધયે, ફિર તૌર ઉસકા દેખિયે.
આપકા મેહમાન, સૌદાગરકા હય જિસ પર શુમાન,
ખૂબ પહચાના ! વહે હય, જિસને બનાયાયા નિશાન.
અલીબાબા—પહલા યા દૂસરા મિહમાન ?

મુજૈયન—દૂસરા નહીં, વહે પહલા શયતાન.

અબ જરા છિપ જાધયે, [હયરતમે આકર અલીબાબા છિપતા હય,
ઐયાર સારી પહુનકર આતા હય.]

ઐયાર—અલિયે અબ ખારી ગુલઉજાર !

મુજૈયન—હર જાવો, આતે હયે આકા મેરે અલી વિકાર.

ઐયાર—[ધખરાકે] આતે હયે આકા ?

[સારીકે પલ્લોસે મુંહ ઠીક ઢાંપતા હય.]

મુજૈયન—નો કયા ડર હય ? ન લાવો કુછ ખિયાલ !

તુમતો હો ઐયારત બને, લો ખૂબસા ધૂંધટ નિકાલ

[ધૂંધટ નિકાલકે ઐયાર કિનારે ખરે હો

હય, મુજૈયનકે ધશારેસે અલીબાબા

હય.]

અલીબાબા—કોન હય ઐયારત રહે ?

મુજૈયન—યેક દુખિયા બહુત નાચાર હય,

કોમ ખિન્મત પેટ ભરનેકો ધસે દરકાર હય.

અલીબાબા—[ઐયારસે] ક્યું ખી ! કયા નામ હય ?

ઐયાર—મુઝે શર્મ આતી હય.

મુજૈયન—આશક હોકે ક્યું શરમાતી હય ? [ઐયાર ધખરાતા હય.]

ઐયાર—[ખુદસે] કમબખ્ત બાત ક્યું બહાતી હય ?

અલીબાબા—કિસકી મેટી હો મેગમ ?

ઐયાર—ખુદાબખ્શકી !

અલીબાબા—તો ક્યા ટિકિટ નહીં લાઈ ?

મુજૈયન—સૌદાગરકી ટિકિટમેં આઈ.

[મુજૈયન ઝટ ઘૂંઘટ હટાતી હય, ઐયાર ઘૂંઘટ
હટાનેસે ધખરાકે ભાગતા હય, અલીબાબા
પીછે દૌરતા હય, મગર ઐયાર નિકલ જતા
હય, મુજૈયન હસકી ચાલ પર હસતી
જાતી હય.]

બાબ તીસરા—દિખાવ તીસરા.

અલીબાબાકા પાંચ બારા—આધી રાત.

[તેલકે કઈ કુપ્પે રખે હુવે હયેં, હરએક
કુપ્પેમેં એક એક ચોર છિપા હય. મકાનકે
દરવાજેસે શાનિમકી યાદ કરતી મુજૈયન
આતી હય.]

પીલુ—હું મરી.

મુજૈયન—નયના કટારી લગાય ગયોરે કોઈ—નયના.

સૌવલી સુરતિયા, મિઠીરે ખતિયા,

નયનન ખીમ સમાય ગયોરે કોઈ—નયના.

[અંધેરા દેખકર અજબ હોતી હય.]

ખયત,

રોશની ખિલકુલ નહીં, કયસા યહાં અંધેર હય !

શમઅકા જ હો ગયા જલ્દનેસે શાયદ સેર હય.

રોશની મંગાવું. [સોચકે] નહીં, ખુદ દિયા સલાહ લાવું, ચિરાશ જલાવું.

[મુજૈયન જાતી હય, દસરી તરફસે સરદાર
દખે પાંચ આતા હય. ઐયાર કુપ્પેમેં છિપે

हुये जिके ब्यारसे आहिस्ता कहता हय.
येक ब्यार सर बाहेर निकालता हय, मुजैयन
आती हय, मगर सरदारको देखकर छिपके
सुनती हय.]

सरदार—शमशेर?

शमशेर—हुकम दिलेर!

सरदार—आधी रातको जण सुनसान हो जय, घर घर सो
जय, सीटीकी आवाज सुनतेही तुम सय हुंला करके पूरा काम
करना, गुइके बिंदीयोको तमाम करना! काम तमाम होतेही धोरेपर
सवार होकर हुवा होना, वकत न आना! अलीबाबाको भयँ मज-
लिसमे जहरसे तमाम करंगा, मौकुम पाकर इरार हुंगा, और
शारमे तुमसे मिलंगा.

शमशेर—आपका इरमान दिलो जनसे जन लावुंगा, दुश्मनोंको
आज न मार सका तो शयरतसे खुद मर जवुंगा.

सरदार—रहे हुकम सयको फिर येताना.

शमशेर—भयँ जिम्मेदार हूँ, आप अदेशा न लाना.

[सरदार जाता हय, शमशेर धधर डिधर देख-
कर शरूरको पुकारता हय.]

शरूर?

[शरूर कुप्पेमेसे सर निकालता हय.]

गजर—ऊँ हूनूर? [मुजैयनको आती हुयी देखकर शरूर छि-
पता हय, उसको देखकर शमशेरभी
छिप जाता हय. मुजैयन दोनोंको छिपते
देखकर तार जाती हय, और आहिस्ता
बलकर हयरान होती हय.]

मुजैयन—शुक हय के रेशनीके पहाने येक बरा अघेर मुअपर
रेशन हुवा! मजलिसके मिहमान साहुंय तो सादागर हयँ न साहु-
कार हयँ, मगर हगोंके सरदार हयँ. येक जताने मिसमे इल्लत होकर
लागने पाया, तो रहे दूसरा तेलका बयपारी जनके आया! [सोचके]
अयर! पहले तो धन भूज्योंको पहानेसे अंद करे, फिर मजलिसमे
जा, सरदार नायकारके रंग देगे देख उसेभी सज हूँ! [पुकारना]
अय निवाजून?

નિવાળન.—[અંદરમે] ક્યું મુજૈયન ?

મુજૈયન—જલદી આ.

નિવાળન—આતા હું, બત્તી લાતા હું.

[નિવાળન ઝાંઝ મથમ્મલ લેકર આતા હય.] ક્યા ?

અબપાત,

મુજૈયન—અય નિવાળન ! જલદી બકર નોકરોંકો લા બુલા,

તેલ સોદાગરકા યહાં હય બે હિકાજત સખ પરા.

આયગી બારિશ તો પાનીમેં અબસ મિલ જાયગા,

બન્દ કરના આલિયે કમરેમેં ઇસકો બરમલા.

નિવાળન—બહુત ખૂબ અભી આતા હું, સખકો બુલા લાતા હું.

મુજૈયન—મયેં હિકાજતકે લિયે યહીં ખરી હું ! જલદી આના,

મુઝે મજલિસમેં જાના હય.

નિવાળન—અભી આયા.

[નિવાળન જાતા હય, મુજૈયન અબરદારીકે

લિયે કુખેકે તરફ તકલી હય.]

બાબ તીસરા—દિબાવ ઔથા.

—(૦)—

અલીબાબાકે મહલકા અંદરની દિબાવ.

[શાનિમ મુજૈયનકો યાદ કરતા હુવા આતા હય.]

ઝિન્ઝોટી—પહારી—નકટા.

શાનિમ—દેખ મુઝકો ડર ગઈ, શરમા ગઈ,

ડર ગઈ, શરમા ગઈ, ઘબરા ગઈ, સુરઝા ગઈ—દેખ.

બાતેં મુઝસે કરકે મુજૈયન,

હુંસ પડી, મુસકા ગઈ, ઇતરા ગઈ, બલ આ ગઈ—દેખ.

[શાનિમકે મિહમાનોંકી મળલિસમે ન હોનેસે
ઉસકી તલાશમે અલીબાબા આત હય,
ઐર ઉસે શમગીન દેખકર હાલ પૂછતા હય.]

અસ્માય—હું મરી.

અલીબાબા—મુજતર હય પિસર ક્યું તૂ ?

લખતે જિગર ક્યું તૂ—મુજતર.

કરતા હય જો શમ અકસર, ભરતા હય જો દમ અકસર,
પુર દરદો અલમ અકસર,

તુજકો હય હાસિલ પહેલેસે કામિલ,—

અયશ, મગર ક્યું તૂ—મુજતર.

કલ્યાન—હું મરી.

શાનિમ—લગી હય ઉસ જાદૂયે અસ્મકી નજર હમારી આંખોંમે,

સમા રહી હય વહી મુજાયન, પિદર હમારી આંખોંમે—લગી.

ક્રિયા હય ઉસ યકતાયે દહરને જો ઘર હમારી આંખોંમે,

ફુધકા બિલકુલ નહીં તવસ્સુલ મગર હમારી આંખોંમે—લગી.

બસી હય સૂરત વહો માહકી સૈર બસર હમારી આંખોંમે,

વહી તરાવત દિલમે વહી હય નજર હમારી આંખોંમે—લગી.

પહાડી—જુલ્લા—હું મરી.

અલીબાબા—અયસે અરમાન આસન નહીં હય,

નાદાન ! બેધ્યાન ! હૃયરાન !

અયસી શાદીસે જાય આન,

જાયે ખાન, જાયે માન, જાયે શાન.—અયસે.

દીવાના પરવાના ઉસકા ક્યું તૂ બના,

હો કોઈ હમસર ગર, તો હય બિહતર !

દેખો બાલો તુમ, ચેતો ચાલો તુમ,

છોડો ચહે ધ્યાન, નાદાન ! અનજાન !—અયસે.

મુસદ્દસ.

શાનિમ—શામે યાકૂત પે બુલબુલકો પિશા દો સાહેબ,

ઉસકો હાકિમ જો બદખ્શાંકો બના દો સાહેબ,

પર મુનહરીભિ 'અગર ઉસકો લગા દો સાહેબ,
ચોંચકો ઉસકી જો સોનેસે મડા દો સાહેબ,
લેકિન ઉસને તો ક્રિયા હય ગુલે ગુલજાર પસંદ,
તારે જરૂરિસે ચમનકા હય ઉસે ખાર પસંદ.

[અલીબાબા શાનિમકો અપને ખિયાલ પર
કાયમ દેખકર ખકા હોતા હય.]

અખયાત,

અલીબાબા—માનતા ગર નહીં તૂ બાત હમારી નાદાન,
કયા ગરજ હમકો? તેરી સુદ હય ચહે ખવારી નાદાન!
ખ્યાલના ખ્યાલના કરતા હય અલમ કયૂં 'ઇસકા ?
દેરસે તેલકા તાજિર હય અકેલા ખયકા.
દૂર મિહમાનસે રહના નહીં જિનહાર બખ,
મેજબાનીકે લિયે ઉસકે તૂ મજલિસમેં આ.

[અલીબાબા તયશમેં આકર જાતા હય, શાનિમ
બાપકી નામરજુસે અફસોસ કરતા હય.
મુજૈયન શાનિમકી તલાશમેં આતી હય,
ઐર ઉસકો ફિકમેં દેખકર મજલિસમેં
જાને કહતી હય.]

મુજૈયન—ચલિયે અય મહલકા, હયેં કિધર ધ્યાન આપકે ?
આયે હયેં ઘરમેં કયા નહીં મિહમાન આપકે ?
તકતે હયેં રાહ વાલિદે જુશાન આપકે,
ચલિયે યહાંસે જલદ, મયેં ફરબાન આપકે.

ભયરવી.

શાનિમ—મેરે દિલેકો ઉલકત હય તેરી રખનાઈસે,
તુઝકો દિલ દેતા હૂં અય દિલબર દાનાઈસે.

મુજૈયન—જીનત હોતી હય ઉમરાવોંકી ઉમરાઈસે,
નીલમકી નિસબત હો સકતી હય કબ કાઈસે ?

શાનિમ—તેરી દૂરીમેં હમ ફિરતે હયેં સૌદાઈસે,
મુંજજત દૂની હોતી જાતી હય રસવાઈસે.

[શાનિમ, મુજૈયનકા હાથ પકડકર ચમતા ઐર

આંખાંમેં દખાતા હય, મુજૈયન છિપાયા
હવા પ્યાર, શાનિમકે હાથોંકો અપને
હાયમેં લેકર જતાતી હય.]'

મેવાડી—ગુજરાતી

મુજૈયન—ધખરા ન મેરી જન મુઝે સાથ સમઝતા,
અપનેકો જખાં ઝૌર મુઝે ખાત સમઝતા—મુઝે.
દામન નહીં છોડ્ડંગી-તેરા અય મેરે પ્યારે,
તુ દિન હય તો મુઝકોભી સનમ રાત સમઝતા—મુઝે.
અય તાલિયે દીદાર મેરા સાથ મેરે આ,
ગર ખિજ તુ હય તો મુઝે જુલમાત સમઝતા—મુઝે.
[મુજૈયનકે રાજી હોનંસે શાનિમ અલીખાખાકી
નારાજી જાહિર કરતા હય.]

Are you going to the Ball—Air.

શાનિમ—હમ આજી કરતે શાદી ખાવાકો નહીં હય મન્જૂર,
ઇસ જિંદસે ઉનકે હૂં મયેં હારા, બેચારા, અય ફૂર.

મુજૈયન—દિલ મિલ જાયે જખ દોસે, તખ છૂટે કયા મકફૂર !
ખ્યાહેંગે આખિર હમસેહી તુમકો, હોકર મન્જૂર.
ચલો ચલો મહફિલમેં ચલો આવો,

શાનિમ—હાં, આવુંગા, તુમ જવો.

મુજૈયન—ક્યા સાથ મેરે નહીં જવાગે ?

શાનિમ—જાયેંગે,

મુજૈયન—ચલો આવો—હમ.

[દાનોં જતે હયેં.

બાબ તીસરા—દિખાવ પાંચવાં.

— ❦ —

દીવાનેઆના આરાસ્તા મજલિસ.

— ❦ —

[અલીબાબાકે દરને તરફ સરદાર દિલેર, ઐર
આંચે તરફ શહેરકે હાકિમે જુશાન બયકે
હુવે હયે. ગાયને સફ બ સફ ખરી હયે,
ઐર કઈ મિહમાન બયકે હુવે હયે.]

અમયાત.

અલીબાબા—[સરદારસે] ક્રિયા આપને ઘરમેં મેરે ક્રિયામ,
તકલુફકો ફરમાયે અબ ન કામ.

સરદાર—બજા લાતા હું શુક હરબાર મયે,
[ખુદસે] તુમે આજ કરતા હું કિનાર મયે.

[શાનિમ આકર આદાબ બજાકર બયહતા હય,
લૌડિયાં કહવા ફૂલ તુરો વશયરા મિહમાનોકો
નજર કરતી હયે. એક લૌડી શરાબકા જામ
લાકર અલીબાબાકો દેતી હય. અલીબાબા
સરદારસે હાકિમકી પહચાન કરાતા હય.]

અલીબાબા—એકે હાકિમ પહાંકે હયે આલી વિહાર,
બહુત ધન્કા મમનૂન હય આકસાર.

સરદાર—[હાકિમસે] મુલાહાતસે મયે હુવા સરકરાજ.

હાકિમ—ખરી મિહરબાની હય બંદા નિવાજ.

[મુનૈયન શાલ, ઐર હારકી થાલ લેકર આતી
હય, અલીબાબા મોદીકો શાલ પહનાનેકો
શાનિમકો ફરમાતા હય.]

અલીબાબા—મેઠા ? મોદીજીકો શાલ ઓઢાવો, અપના ફૂફ
બજા લાવો.

શાનિમ—બહુત ખૂબ બાવાજી.

મોદી—અરે અચસી તકલીફ લેનેકા કયા સખખ હે ! મં તો આપકા સલામ દૂં. [શાનિમ મુજૈયનકે હાથકી થાલમેસે શાલ, ફૂલકા દાર પહનાકે મોદીકો ચેક પુરો દેતા હય.]

અલીબાબા—મોદીજી ! મેરી તંગદસ્તીમેં આપને મદદ કી હય, ઉસકે શુકરાનેમેં રહે ચેક અદની યાદગાર મયૈંને દી હય. દુનિયા નેકકો નેક, બદકો બદ બદલા જલ્દ યા દેરમેં દેતી હય, કયૂં કે દુનિયા નહીં, મગર આમાલકી ખેતી હય.

મોદી—અલીબાબાજી ! રહે આપકી લાયકી હય. બરી મેરબાની હય.

અલીબાબા—મોદીજી ! કુછ નહીં હય, ફક્ત ચેક નિશાની હય. [અલીબાબા દાસીચોકો નાચને ગાનેકો ફરમાતા હય.]

બચત,

કરો નાચો ગાના શુર જલ્દ અબ,

દિખાવો વ્હો કરતબ જો હોં શાદ સંબ.

[ગાયનેં નાચતી ગાતી હૈય.]

પહાડી—ઝિંઝોરી.

ગાયનેં—હય બારમેં બહાર કયસી છાઈ હુઈ,
છાઈ હુઈ, રંગ લાઈ હુઈ—હય.

હુઈ { ફિરતી ધતરાવી હુઈ હર સૂ બાદે નસીમ,
ધૃતવાન ગુન્ચે લિયે મિઠી મસ્ત સમીમ.

રંગી શરાબ ભરે બાલમેં લાલા,
લાલી મુખરે પ ખૂબ આઈ હુઈ—હય.

હુઈ—{ કુમરીકી હય ફૂક કહીં, મસ્ત મધુર હય તાન,
નહરોંકી લહરેં નહીં, હીરેકી હૈય કાન.
બુલબુલે ચયદાકો આજ મરહુમેં જંગારી,
હરે હરે જુખમેંપે સાફ સખ્ખોંકી હય ક્યારી.
હર સૂ હરિયાલી હુઈ હરહર : હંગામમેં,
જાહિદકી દૂર પારસાઈ હુઈ—હય.

સરદાર, નજર બચાકે અલીબાબાકે જામને
જર મિલાના આદતા હય, મગર મુજે-
યનકી નજર પર જાનેસે રુક જાતા હય.
મુજેયન શક આનેસે ઉસકી તરફ નિગાહ
નથી હય.]

મુસદ્દસ,

અલીબાબા—અય સોસન ! તુ મિહમાનકો શાદ કર,
દિખા નાય ખંજરકા અય હુ ફતર.

મુજેયન—રજા હો તો શામિલ હુ મયે નામવર ?

અખયાત,

અલીબાબા—ખિલાશક. [દાસીયોંસે] હા લો યહાંસે શુ જામ,
રહે હુક્કા, રહ તસ્ત, ઐર પ્યાલે તમામ.

[લોંડિયાં હુક્કા, તસ્ત, પ્યાલે, જામ વગેરે
હા લે જાતી હયે, સોસન વ સમન
ખંજરકા નાય દિખાતી હયે, થોડી દરકે
બચ્ચ મુજેયનની શામિલ હોતી હય, ઐર
નાચતી નાચતી સરદારકો ખૂં જવાર સમજ-
કર ગુસ્સેમેં આકર ખંજર મારતી હય,
સરદાર ઉઠકર ઉસકો મારને જાતા હય,
મગર લરખરાકર ગિરતા હય, ઐર
જિન્દગીસે માયુસ હોકર અપને કિયે પર
અફસોસ કરતા હય, સખ મુતઅજિજીય
હોતે હયે.]

સરદાર—હાય ! મારા મુઝે, મરા મયે હાય !

જાન નિકલી મેરી, ચલા મયે હાય !

ખૂન લાખોં કિયે, ગલે કાટે !

સર પ ક્યા ક્યા નહીં ગુનાહ લિયે !

હાય ! જાતા હું ખાલી હાત મગર :—

સાથ જાતા હય અખ ન માલ ન જર.

[સરદાર તરૂમતા હય, અલીબાબા હથરાન ઐર
ખકા હોકર મુજૈયનસે ખૂનકા સખખ
પૂછતા હય.]

અલીબાબા—મુજૈયન ! હુવા તુઝકો રહે ક્યા જાન ?

ક્રિયા તૂને મિહમાનકા નેર ખૂન ?

મુજૈયન—જનાબ ! રહે મિહમાન, તાજિર હય ન સાહુકાર
હય, ચોરોંકા સરદાર હય. સાહિબજાદે શાનિમ મજલિસમેં ન થે, તો
મયેં ઉનકી તલાશમેં ખાશમેં ગઈ, તો વહાં ઐરહી શુલ ખિલા પાયા !

અખયાત.

જો કુખે વહો લાયાયા રહે તેલકે,
કઈ ચોર પોશીદા ઉનમેં મિલે.
સબોંકો ક્રિયા મયેંને હિકમતસે દૂર,
વહ હુયેં બંદ ગોદામમેં અય હુજૂર.

ઇન જાતે શરીફાકો અંધેરે ખાશમેં કિસી ફિરાકમેં ટહલતે હાથ મલને
દેખા, તો ઇન્કા લેખાભી પરેખા. દૂના શક આયા. મજલિસમેં આપકે
જામેં પર નિગાહ દોરાતે, અપને કમરમેં હાથ લગાતે દેખા, તો
ઐરભી જી ધખરાયા. દેખિયે કમરમેં ક્યા હય ? [કમર ટટોલકે શીશી
નિકાલતી હય.] લીજિયે, રહે જુહરે હલાહલ ભરા હય.

[સખ હથરાન હોતે હયેં.]

માદી—ઉધરે મેરે રોમ ! કેશા કોમ !

અખયાત.

અલીબાબા—કહા કયું નહીં મુઝસે અખતક રહ હાલ ?

મુજૈયન—નહીં થા ચકીં મુઝકો અખતક કમાલ.

કમરકી જો શીશી પ પહુંચી નજર,
તો નેશ આ ગયા દિલમેં અય નામવર.
હુઈ ખિતયરખવાહીસે જો ધખયાર,
ક્રિયા ઇસ બદ અખતરકા સીના ફિગાર.

હાકિમ—તેરી હોશિયારીસે મયેં શાદ દૂં,

તેરી અકલકી દેતા મયેં દાદ દૂં. [સિપાહીકો હુકમ કરતા હય.]

સિંપાહી ! ઉઠાવો તુમ ધંસ લાશકો,
વહાંસે કરો દૂર બદ મચ્છાશકો.

[સિંપાહી લાશકો લે જતો હતો, અલીબાબા
મુઝેયનકી ચાલાકી પર ખુશ હોકર બહો
જો માંગે, દેનેકા વચ્છદા કરતા હય.]

O Love will you be mine—Air.

અલીબાબા—મુઝેયન બરા કામ તૂને ક્રિયા,
જો માંગે બહુ દૂં તુઝકો અય બાવકા.

[મૌઝમ દેખકર મુઝેયન શાનિમસે હાથમિલાના
ચાહતી હય.]

મુઝેયન—જો દેતી હય દિલકી મેરે મુહમ્મા,
મેરા હાત શાનિમસે દીજે મિલા.

[શાનિમભી મૌઝમ દેખકર મુઝેયનકા હાત
માંગતા હય.]

શાનિમ—મિલે ગર મુઝે ચહે મેરી દિલરખા,
તો હો મુઝકો દદે અલમસે શીકા.

[દોનોંકી ખુશી દેખકર અલીબાબાભી ખુશ
હોતા હય.]

અલીબાબા—ખુશીસે ચહુ મંજુર મયેંને ક્રિયા,
મિલાતા દૂં હાત અય બ નામેં સુદા.

[અલીબાબા દોનોંકા હાત મિલાતા હય, સખ
કુઆ દેતે હયેં.]

સખ—આજ હા શાદીકા જમ, આજ હો હાસિલ આરામ,
તાલિય વ મતલૂબ દોનોં બહમ, અયશો તરખમેં દુરહો બરમલા.

